

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

1. Inleiding

Het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering (hierna: 'het besluit') betreft de uitvoering van Richtlijn (EU) 2022/2464 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 537/2014, Richtlijn 2004/109/EG, Richtlijn 2006/43/EG en Richtlijn 2013/34/EU, met betrekking tot duurzaamheidsrapportering door ondernemingen (PbEU 2022, L322), ook wel kortweg aangeduid als 'CSRD' (naar de Engelse titel *Corporate Sustainability Reporting Directive*). De CSRD moet uiterlijk op 6 juli 2024 zijn geïmplementeerd in de nationale wetgeving. Het besluit en de nota van toelichting zijn opgesteld in overeenstemming met de Minister van Financiën. De CSRD wordt ook geïmplementeerd met een wetsvoorstel van de Minister van Financiën dat onder andere de Wet toezicht accountantsorganisaties, de Wet op het accountantsberoep en het Burgerlijk Wetboek wijzigt. Over dit implementatiewetsvoorstel richtlijn duurzaamheidsrapportering heeft reeds een publieke consultatie plaatsgevonden die op 10 september 2023 is gesloten.¹

Het besluit verplicht beursvennootschappen (met uitzondering van micro-vennootschappen), alle andere grote vennootschappen, beursgenoteerde banken² of verzekeringsmaatschappijen ongeacht hun rechtsvorm (met uitzondering van beursgenoteerde micro-banken en dito verzekeringsmaatschappijen) en grote niet-beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen tot het opstellen van een duurzaamheidsrapportering.³

Vennootschappen, banken en verzekeringsmaatschappijen die aan het hoofd staan van een grote groep, moeten een geconsolideerde duurzaamheidsrapportering opstellen. Bovendien moeten grote of beursgenoteerde dochtervennootschappen en moeten bijkantoren met een netto-omzet van meer dan € 40 miljoen, waarvan de zogenaamde uiteindelijke moedermaatschappij (de topholding) buiten de Europese Unie (EU) en de Europese Economische Ruimte (EER) is gevestigd en die in de gehele EER een netto-omzet heeft van meer dan € 150 miljoen, een separaat verslag inzake duurzaamheid publiceren met informatie over een aantal specifieke onderdelen uit de

---

¹ Zie voor de internetconsultatie:

<https://www.internetconsultatie.nl/implementatiewetduurzaamheidsrapportering/b1>.

² Waar in dit besluit over banken gesproken wordt, worden rechtspersonen bedoeld die als organisatie van openbaar belang kredietinstellingen zijn in de zin van artikel 3, punt 1, van richtlijn 2013/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG (PbEU 2013, L 176), en die geen instellingen als bedoeld in artikel 2, lid 5, van genoemde richtlijn 2013/36/EU zijn.

³ Grote rechtspersonen zijn rechtspersonen die op twee opeenvolgende balansdata, zonder onderbreking nadien op twee opeenvolgende balansdata voldoen aan twee van de drie volgende criteria: balanstotaal meer dan € 20 miljoen, netto-omzet meer dan € 40 miljoen en meer dan 250 werknemers. Voor middelgrote rechtspersonen liggen de criteria op ten hoogste voornoemde bedragen en aantallen. Kleine rechtspersonen voldoen aan twee van de drie volgende criteria: balanstotaal niet meer dan € 6 miljoen, netto-omzet niet meer dan € 12 miljoen en minder dan 50 werknemers. Micro-rechtspersonen voldoen aan twee van de drie volgende criteria: balanstotaal maximaal € 350.000, netto-omzet maximaal € 700.000 en minder dan 10 werknemers. Voor grote groepen gelden op geconsolideerde basis dezelfde criteria als voor grote rechtspersonen.

breder rapportering. Die informatie dient betrekking te hebben op de hele groep van die uiteindelijke moedermaatschappij.

De rapportering gaat over ecologische (milieu-), sociale en mensenrechten, en governance factoren, tezamen ook aangeduid als 'duurzaamheidskwesaties'. Daaronder worden ook werkgelegenheidszaken en de bestrijding van corruptie en omkoping geschaard. Er bestaat al sinds boekjaar 2017 in de EU een verplichting voor grote beursvennootschappen, banken en verzekeringsmaatschappijen met meer dan 500 werknemers om over dergelijke niet-financiële informatie te rapporteren. Het besluit breidt de groep ondernemingen die moet rapporteren uit. De informatie die in de rapportering moet worden opgenomen, wordt eveneens uitgebreid en wordt gespecificeerd in standaarden die worden opgesteld door de Europese Commissie. Er worden voor kleine en middelgrote beursvennootschappen, kleine en middelgrote beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen (ongeacht rechtsvorm) en bepaalde kleine en niet-complexe kredietinstellingen en (her)verzekeringscaptive standaarden ontwikkeld die zijn toegesneden op hun capaciteiten en middelen en die relevant zijn voor de schaal en complexiteit van hun activiteiten. Deze laatste standaarden worden ook opgesteld om ondernemingen die niet onder de verplichting vallen, te stimuleren om vrijwillig een duurzaamheidsrapportering op te stellen. De duurzaamheidsrapportering zelf zal beter toegankelijk zijn door standaardisering en digitalisering. Daardoor zijn de rapporteringen onderling beter vergelijkbaar. Verder is de rapportering aan een assuranceonderzoek onderworpen.

Bij het opstellen van de rapportering moet de onderneming aandacht besteden aan de invloed van de onderneming op de duurzaamheidskwesaties en aan de invloed van de duurzaamheidskwesaties op de onderneming, samen aangeduid als de zogenaamde dubbele materialiteit. De informatie dient zowel betrekking te hebben op de eigen activiteiten als op de waardeketen van de onderneming. De waardeketen ziet op de toeleveranciers van de onderneming en op de afnemers van haar producten en diensten. De onderneming dient onder meer een beschrijving te geven van het bedrijfsmodel, de strategie en het beleid met betrekking tot de duurzaamheidskwesaties, van haar doelstellingen op dat vlak, van de rol die het bestuur en de commissarissen daarbij hebben, van de toegepaste passende zorgvuldigheidsprocedures, van de voornaamste risico's die zij op dat vlak loopt en ten slotte van de indicatoren die voor dit alles relevant zijn.

De invoering van deze rapportering geschiedt gefaseerd, afhankelijk van de aard en de omvang van de betrokken onderneming.

- a. Grote beursvennootschappen, banken en verzekeringsmaatschappijen met meer dan 500 werknemers en beursvennootschappen, banken en verzekeringsmaatschappijen die aan het hoofd staan van een grote groep met meer dan 500 werknemers op geconsolideerde basis, rapporteren vanaf boekjaar 2024.
- b. Vanaf boekjaar 2025 komen daar de overige grote vennootschappen, banken en verzekeringsmaatschappijen bij en overige moedermaatschappijen die aan het hoofd van een grote groep staan en die tevens een vennootschap zijn of een bank of verzekeringsmaatschappij (ongeacht rechtsvorm) zijn.
- c. Verder rapporteren vanaf boekjaar 2026 kleine en middelgrote beursvennootschappen, kleine en middelgrote beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen (ongeacht

rechtsvorm) en kleine en niet-complexe kredietinstellingen en (her)verzekeringscaptives, die hetzij kwalificeren als 'groot', hetzij - als zij beursgenoteerd zijn - als 'klein' of 'middelgroot'.

- d. Tot slot geldt vanaf boekjaar 2028 de verplichting voor grote of beursgenoteerde dochtervennootschappen en voor bijkantoren met een netto-omzet van meer dan € 40 miljoen, om in bepaalde gevallen een separaat verslag inzake duurzaamheid te publiceren met informatie over de hele groep van hun uiteindelijke moedermaatschappij die buiten de EU of EER is gevestigd.

De richtlijn is mede van toepassing in de EER⁴, wat tot gevolg heeft dat overal waar in deze toelichting sprake is van de EU en de EU-lidstaten, daaronder ook Liechtenstein, Noorwegen en IJsland verstaan moeten worden. De betrokkenheid van deze drie staten is hieronder niet telkens herhaald, enkel daar waar dat voor de duidelijkheid of als voorbeeld relevant is.

De artikelen van de richtlijn in deze toelichting verwijzen naar de artikelen uit de Jaarrekeningrichtlijn 2013/34/EU⁵ (hierna de Jaarrekeningrichtlijn) zoals ze zijn ingevoerd of gewijzigd door de richtlijn, zoals de artikelen 19bis en 29bis, tenzij anders is aangegeven. Indien wordt bedoeld op een van de acht 'hoofdartikelen' van de richtlijn, zoals artikel 1 dat de Jaarrekeningrichtlijn wijzigt, wordt de richtlijn hierna aangeduid met CSRD. De transponeringstabel is aan het eind van deze nota van toelichting opgenomen.

2. De richtlijn

2.1 Context

De richtlijn is opgesteld in het kader van het actieplan voor de financiering van duurzame groei van de Europese Commissie van 8 maart 2018. Voor het behalen van de doelstellingen van dat actieplan is openbaarmaking van informatie over de duurzaamheidskwesaties een noodzakelijke voorwaarde. Bovendien past de richtlijn in de Europese Green Deal en sluit ze aan bij de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Verenigde Naties⁶. Het doel van de richtlijn is om de duurzaamheidsrapportering te verbeteren tegen een zo laag mogelijke kostprijs en zo bij te dragen aan de transitie naar een volledig duurzaam en inclusief economisch en financieel systeem in de interne markt. Door de rapporteringsverplichting komt er jaarlijks gepaste, openbaar toegankelijke informatie beschikbaar over de risico's van duurzaamheidsaspecten voor ondernemingen en over de effecten van ondernemingen zelf op mens en milieu. De informatie is toegesneden op de informatiebehoeften van de gebruikers en is daarom vergelijkbaar, betrouwbaar en voor gebruikers gemakkelijk te vinden en te gebruiken met behulp van standaardisatie en digitale technologieën. De status van duurzaamheidsinformatie komt meer op één lijn te staan met de financiële informatie in de jaarrekening.

---

⁴ Bij de EER horen alle EU-lidstaten plus Liechtenstein, Noorwegen en IJsland.

⁵ Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen, tot wijziging van Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad (PbEU 2013, L 182).

⁶ Zie voor de SDG's: <https://unric.org/nl/duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen/>.

Transparantie van de effecten van ondernemingen op mens en milieu kan een positief effect hebben op het vertrouwen tussen hen en de samenleving. De samenleving is in toenemende mate geïnteresseerd in duurzaamheidsinformatie en de richtlijn biedt duidelijkheid en zekerheid, zowel aan de ondernemingen over informatie die verstrekt moet worden als aan gebruikers over de informatie die verwacht mag worden. Zo hebben investeerders deze informatie nodig om aan hun verplichtingen ten aanzien van groene investeringen te kunnen voldoen op grond van Verordening 2019/2088 over duurzaamheid in de financiële dienstensector (hierna: de SFDR).⁷ De richtlijn biedt een zo efficiënt mogelijk systeem om aan de verschillende informatiebehoefte in de samenleving te voldoen. Op die manier worden niet alleen het bewustzijn en de kennis over duurzaamheid bij ondernemingen vergroot, maar wordt het voor investeerders en andere gebruikers van de informatie, zoals NGO's, ook gemakkelijker om ondernemingen te beoordelen op hun duurzaamheidsprestaties en duurzaamheidsrisico's.

De richtlijn sluit ook aan op het op 22 februari 2022 gepubliceerde voorstel van de Europese Commissie voor een richtlijn inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid, ook wel kortweg aangeduid als 'CSDDD' (naar de Engelse titel *Corporate Sustainability Due Diligence Directive*)⁸, die bepaalde bedrijven verplicht tot het toepassen van een gepaste zorgvuldigheid op het gebied van duurzaamheid binnen hun ondernemingen en ten aanzien van hun waardeketen. De CSRD verplicht tot het beschrijven van de door de onderneming toegepaste zorgvuldigheidsprocedures en wat daarmee samenhangt, indien de Unie dergelijke vereisten stelt. De CSDDD stelt die eisen, die onder andere inhouden dat bepaalde ondernemingen gepaste zorgvuldigheid in acht moeten nemen bij feitelijke en potentiële negatieve effecten op mensenrechten en het milieu door activiteiten van de eigen onderneming, de dochtermaatschappijen en bepaalde relaties in de waardeketen. Wat die gepaste zorgvuldigheid inhoudt, wordt in de CSDDD nader gespecificeerd.

De CSRD en de duurzaamheidsrapportering vervangen de niet-financiële verklaring die in het bestuursverslag werd geïntroduceerd door Richtlijn 2014/95/EU.⁹ Grote beursvennootschappen, banken en verzekeringsmaatschappijen met meer dan 500 werknemers moesten in die verklaring informatie geven over milieu-, sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van mensenrechten en de bestrijding van corruptie en omkoping. Daartoe behoorde o.a. een beschrijving van zaken die ook in de onderhavige richtlijn aan bod komen, zoals het door de onderneming gevoerde beleid met betrekking tot deze aangelegenheden, de toegepaste zorgvuldigheidsprocedures, de voornaamste risico's en niet-financiële essentiële prestatie-indicatoren. Ten opzichte van Richtlijn 2014/95/EU is het rapportagekader in de onderhavige richtlijn uitgebreid en vooral de standaarden op basis waarvan gerapporteerd moet worden, zijn nieuw.

2.2 Inhoud van de richtlijn

---

⁷ Verordening (EU) 2019/2088 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector, PbEU 2019, L 317.

⁸ Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937, van 23 februari 2022, COM(2022) 71 final.

⁹ Richtlijn 2014/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU met betrekking tot de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote ondernemingen en groepen (PbEU 2014, L 330).

Hieronder wordt een samenvatting gegeven van de inhoud van het deel van de richtlijn dat relevant is voor het besluit. Het gaat dan vooral om artikel 1 van de CSRD over de wijziging van de Jaarrekeningrichtlijn en om artikel 5 over de toepassing van de wijzigingen. In de richtlijn staan ook onderwerpen die verband houden met het assuranceonderzoek van de duurzaamheidsinformatie. Dit betreft bijvoorbeeld de wijziging van de Auditrichtlijn 2006/43/EG (hierna: de Auditrichtlijn).¹⁰ Het gaat dan om de regels die gelden als de externe accountant de duurzaamheidsrapportering onderzoekt. Die gaan over zaken als beroepsethiek, onafhankelijkheid, objectiviteit, betrouwbaarheid en het beroepsgeheim van accountants; accountants moeten zich tevens kwalificeren voor het assuranceonderzoek van duurzaamheidsrapportering. Daarnaast wijzigt de richtlijn ook de Transparantierichtlijn 2004/109/EG¹¹, in de zin dat beursvennootschappen verklaringen die zien op de duurzaamheidsrapportering, algemeen verkrijgbaar moeten stellen. Deze wijzigingen vereisen vooral aanpassing van de Wet toezicht accountantsorganisaties en de Wet op het financieel toezicht. Dit deel van de implementatie van de richtlijn vindt hoofdzakelijk plaats in het voorstel voor de Wet implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering.

De niet-financiële verklaring die beursvennootschappen, banken en verzekeringsmaatschappijen met meer dan 500 werknemers, voorheen in hun bestuursverslag moesten opnemen, is in artikel 19bis vervangen door de duurzaamheidsrapportering. Deze rapportering moet in het bestuursverslag worden opgenomen in een duidelijk daartoe aangegeven onderdeel (artikel 19bis, eerste lid). De ondernemingen die een duurzaamheidsrapportering moeten opstellen, zijn beursvennootschappen (met uitzondering van micro-vennootschappen), alle andere grote vennootschappen, beursgenoteerde banken of verzekeringsmaatschappijen (met uitzondering van beursgenoteerde micro-banken en dito verzekeringsmaatschappijen) en grote niet-beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen (artikelen 1, derde lid, en 19bis, eerste lid). Alle vennootschappen, banken en verzekeringsmaatschappijen die aan het hoofd van een grote groep staan, moeten een geconsolideerde duurzaamheidsrapportering opstellen. Bovendien moeten grote of beursgenoteerde dochtervennootschappen evenals bijkantoren (als er niet een dergelijke dochtervennootschap is) met een netto-omzet van meer dan € 40 miljoen, waarvan de zogenaamde uiteindelijke moedermaatschappij (de topholding) buiten de EU en de EER is gevestigd en een netto-omzet heeft van meer dan € 150 miljoen in de EER, een separaat duurzaamheidsverslag publiceren met betrekking tot de hele groep van die uiteindelijke moederonderneming (artikelen 1, vijfde lid, en 40bis, eerste lid). Hierdoor wordt bewerkstelligd dat ook ondernemingen uit landen die geen deel uitmaken van de EU of de EER, zich verantwoorden voor de effecten die zij hebben op mens en milieu, en om een gelijk speelveld te creëren voor alle bedrijven die actief zijn op de interne markt, ongeacht of ze binnen of buiten de EU of de EER zijn gevestigd.

---

¹⁰ Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, tot wijziging van de Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 84/253/EEG van de Raad (PbEU 2014, L 158).

¹¹ Richtlijn 2004/109/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2004 betreffende de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan effecten tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten en tot wijziging van Richtlijn 2001/34/EG (PbEU 2004, L 390).

In het eerste lid van het nieuwe artikel 19bis is het dubbele materialiteitsbeginsel opgenomen. In het tweede lid is het kader opgenomen voor de informatie die in de duurzaamheidsrapportering moet worden opgenomen en die in de door de Commissie op te stellen standaarden wordt uitgewerkt. Zie voor een korte samenvatting van de duurzaamheidsinformatie hierboven paragraaf 1. In de artikelsgewijze toelichting bij artikel 3 van dit besluit wordt tevens ingegaan op de onderdelen van de informatieverplichtingen. De duurzaamheidsinformatie moet rekening houden met tijdhorizonten op korte, middellange en lange termijn. De ondernemingen moeten daarnaast ook het proces beschrijven hoe ze de informatie in kaart brengen (artikel 19bis, tweede lid, laatste alinea). Voor de informatie die verstrekt moet worden over de waardeketen geldt gedurende de eerste drie boekjaren waarop de rapporteringsverplichting van toepassing is, het beginsel van pas-toe-of-leg-uit. Als in die periode de benodigde informatie over de waardeketen niet of niet volledig beschikbaar is, mag de onderneming ermee volstaan om uit te leggen wat ze heeft gedaan om de informatie te verkrijgen, waarom dat niet is gelukt en hoe zij denkt om in de toekomst die informatie wel te verkrijgen (artikel 19bis, derde lid, tweede alinea).

Ter bevordering van de vergelijkbaarheid van de duurzaamheidsinformatie voor gebruikers, stelt de Europese Commissie in de vorm van een uitvoeringsverordening standaarden op, aan de hand waarvan de duurzaamheidsrapportering moet worden opgesteld door de ondernemingen (artikelen 19bis, vierde lid, 29bis, vijfde lid en 29ter; vgl. nader par. 2.3).

Kleine en middelgrote beursvennootschappen mogen hun duurzaamheidsrapportering beperken, evenals kleine en middelgrote beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen (ongeacht rechtsvorm) en bepaalde kleine en niet-complexe instellingen en (her)verzekeringscaptive's (artikel 19bis, zesde lid). Zij hoeven alleen een beschrijving te geven van het bedrijfsmodel en de strategie alsmede van het beleid inzake duurzaamheidskwesties, de belangrijkste negatieve effecten van de onderneming op duurzaamheidskwesties en de in dat verband genomen maatregelen, de voornaamste risico's en de essentiële indicatoren voor deze informatievervalsing. De dubbele materialiteit blijft voor deze ondernemingen wel van toepassing. Zoals hierboven opgemerkt, zal de Europese Commissie speciale standaarden opstellen voor deze ondernemingen.

Onder bepaalde voorwaarden is een dochtermaatschappij van een binnen of buiten de EU of de EER gevestigde moedermaatschappij vrijgesteld van een op haar rustende rapporteringsverplichting. De belangrijkste voorwaarde is dat de duurzaamheidsinformatie van haar en haar dochtermaatschappijen is opgenomen in een geconsolideerd duurzaamheidsverslag van de moedermaatschappij (artikel 19bis, negende lid). Dit is in lijn met de vrijstellingen om een jaarrekening op te stellen voor dochtermaatschappijen die zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. Voor tussenholdings geldt in beginsel ook een dergelijke vrijstelling (artikel 29bis, achtste lid). In de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering moet aandacht worden besteed aan een of meer individuele dochterondernemingen, indien er aanzienlijke verschillen bestaan tussen de groep en die dochter(s) op het gebied van de effecten op duurzaamheidskwesties en op het terrein van de risico's in verband met duurzaamheidskwesties (artikel 29bis, vierde lid). Overigens is het niet zo dat een onderneming die is vrijgesteld van het opstellen van een bestuursverslag, daarmee ook automatisch is vrijgesteld van het opstellen van een geconsolideerde duurzaamheidsrapportering, om het enkele feit dat het duurzaamheidsrapportering onderdeel is

van het bestuursverslag (zie preambule, overweging 26, en artikel 23, vierde lid, onderdeel b, en achtste lid, onderdeel b, onder i en iii). Dit geldt ook voor de vrijstelling van het opstellen van een geconsolideerd bestuursverslag voor tussenholdings (artikel 29bis, achtste lid).

Het bestuursverslag van ondernemingen die een duurzaamheidsrapportering moeten opstellen, moet worden opgesteld in een uniform elektronisch verslagleggingsformaat, dat door de Europese Commissie is vastgesteld (artikel 29quinquies). Dat wil zeggen in het 'Extensible Hypertext Markup Language' (XHTML)-formaat. Daarnaast moeten ondernemingen de duurzaamheidsinformatie digitaal markeren ('taggen'), waardoor de in het bestuursverslag op te nemen duurzaamheidsrapportering machineleesbaar wordt gemaakt, hetgeen de digitale vindbaarheid van deze informatie vergroot. De digitale taxonomie voor duurzaamheidsrapporteringsstandaarden zal worden ontwikkeld door de Commissie in de vorm van een uitvoeringshandeling. Op het moment van schrijven van deze toelichting, was die nog niet vastgesteld. Aangezien de duurzaamheidsrapportering onderdeel is van het bestuursverslag, is bepaald dat de betreffende ondernemingen voortaan hun hele bestuursverslag in XHTML-formaat moeten opstellen. De vrijstelling die geldt voor het openbaar maken van het bestuursverslag bij het handelsregister, geldt nu niet meer voor ondernemingen die een duurzaamheidsrapportering moeten opstellen (artikel 30, eerste lid).

De duurzaamheidsrapportering moet, evenals de jaarrekening en het bestuursverslag, door een externe accountant beoordeeld worden. Deze accountant geeft een oordeel (het zogenaamde assuranceoordeel) op basis van een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid over de overeenstemming van de duurzaamheidsrapportering met de vereisten van de richtlijn. Vanaf 2028 kan dit een oordeel op basis van een assuranceopdracht met een redelijke mate van zekerheid worden, als de Europese Commissie daartoe besluit.

Het verslag inzake duurzaamheid van beursgenoteerde of grote dochtervennootschappen en bijkantoren met een buiten de EU of EER gevestigde moedermaatschappij is van een iets beperktere omvang dan dat van de andere ondernemingen (artikel 40bis, eerste lid). Enkele onderdelen van de beschrijving van het bedrijfsmodel en de strategie van de groep (namelijk de onderdelen i en ii van artikel 29bis, tweede lid, onderdeel a) en de beschrijving van de voornaamste risico's van de groep met betrekking tot de duurzaamheidskwesaties (artikel 29bis, tweede lid, onderdeel g), mogen buiten beschouwing worden gelaten, evenals in voorkomend geval de indicatoren van de informatieverschaffing (onderdeel h). Zoals hiervoor is vermeld, wordt een afzonderlijke standaard opgesteld voor deze verslagen inzake duurzaamheid. Maar deze EU of EER-dochtervennootschappen van niet in de EU of EER gevestigde moedermaatschappijen mogen het verslag inzake duurzaamheid ook opstellen volgens de EU-standaard of op een wijze die gelijkwaardig is aan die EU-standaard, dus aan de hand van een equivalent verklaarde internationale duurzaamheidsstandaard. Die equivalentverklaring gebeurt op basis van de procedure die daarvoor is opgenomen in de Transparantierichtlijn 2004/109/EG (artikel 40bis, tweede lid).

De in de EU of EER gevestigde dochtervennootschappen (of bijkantoren) moeten de benodigde informatie opvragen bij de moedermaatschappij die buiten de EU of EER is gevestigd. Geeft de moeder daaraan geen of onvoldoende medewerking, dan stelt de dochtervennootschap het verslag op met de informatie waarover ze wel beschikt. Daarbij voegt ze een verklaring dat de

moedermaatschappij de informatie niet ter beschikking heeft gesteld (artikel 40bis, tweede lid). Datzelfde geldt ook voor het assuranceoordeel dat bij het verslag gevoegd moet worden en dat opgesteld moet zijn door een persoon die daartoe bevoegd is overeenkomstig het nationale recht van het betreffende derde land of van een lidstaat. Ook als dat ontbreekt, neemt de dochtervennootschap (of bijkantoor) dat op in de verklaring (artikel 40bis, derde lid). Het duurzaamheidsverslag en de eventuele verklaringen moeten binnen twaalf maanden na balansdatum bij het handelsregister openbaar gemaakt worden en daarnaast beschikbaar zijn op de website van het handelsregister of van de dochtervennootschap of bijkantoor (artikel 40quinquies).

Dochtermaatschappijen in de EU of de EER waarvan de moedermaatschappij buiten de EU of de EER is gevestigd, kunnen tot 6 januari 2030 een geconsolideerde duurzaamheidsrapportering opstellen waarin alle in de EU of de EER gevestigde dochtermaatschappijen van die moedermaatschappij worden meegenomen en niet de rest van het buiten de EU of EER gevestigde concern. De dochtermaatschappij die dit verslag opstelt, is een van de ondernemingen die in ten minste een van de voorafgaande vijf boekjaren de grootste omzet van de groep in de Unie of de EER heeft behaald, in voorkomend geval op geconsolideerde basis. Zij is dan de enige die het verslag hoeft op te stellen en te publiceren (artikel 48decies, eerste, tweede en derde lid). De richtlijn voegt tot slot nog twee andere nieuwe elementen aan het bestuursverslag toe. Aan de reeds bestaande verplichting voor grote beursvennootschappen om in de verklaring inzake corporate governance informatie te verstrekken over het diversiteitsbeleid met betrekking tot bestuur en raad van commissarissen, is 'handicap' als nieuw element toegevoegd. De grote beursvennootschappen mogen het diversiteitsbeleid ook meenemen in de duurzaamheidsrapportering (artikel 20, eerste lid, onderdeel g). En voor de beursvennootschappen (met uitzondering van de micro-vennootschappen) en grote vennootschappen (ongeacht beursnotering) is een rapporteringsverplichting in het bestuursverslag toegevoegd die gaat over essentiële immateriële middelen (artikel 19, eerste lid). Dat zijn niet-fysieke middelen waarvan het bedrijfsmodel van de onderneming fundamenteel afhangt en die een bron zijn voor de waardecreatie van de onderneming (artikel 2, onderdeel 19). Zij moeten over die middelen rapporteren en toelichten hoe het bedrijfsmodel van de onderneming fundamenteel afhankelijk is van die middelen en hoe ze een bron voor de waardecreatie van de onderneming zijn. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan rapportage over vaardigheden, competenties en ervaring van werknemers.

De Europese Commissie moet de richtlijn iedere drie jaar evalueren en zo nodig voorstellen doen tot aanpassing. De eerste evaluatie moet voor 30 april 2029 zijn afgerond. De evaluatie betreft onder meer de verwezenlijking van de doelstellingen van de richtlijn, uitbreiding van het toepassingsbereik wat rapporterende ondernemingen betreft en de ondernemingen uit derde landen.

2.3. Europese standaarden

De richtlijn heeft het kader opgesteld voor de informatie die de ondernemingen in hun duurzaamheidsrapportering moeten opnemen. De nadere invulling van dat kader gebeurt door de

Europese Commissie die in de richtlijn gemachtigd is om in de vorm van een uitvoeringsverordening rapporteringsstandaarden op te stellen, de *European Sustainability Reporting Standards* (ESRS). De *European Financial Reporting Advisory Group* (EFRAG) heeft in opdracht van de Europese Commissie een advies opgesteld voor de inhoud van een eerste set duurzaamheidsstandaarden (artikel 49ter, derde lid). Op basis van dat advies heeft de Commissie de eerste set standaarden vastgesteld.¹² Zowel over het advies als over deze door de Commissie voorgestelde standaarden is publiek geconsulteerd. Naast deze standaarden zal de Commissie nog standaarden opstellen met aanvullende informatie die ondernemingen moeten rapporteren over de in artikel 19bis van de richtlijn genoemde duurzaamheidskwesities en rapporteringsgebieden, indien nodig (artikel 29ter, eerste lid, derde alinea, onderdeel i), standaarden voor specifieke sectoren (artikel 29ter, eerste lid, derde alinea, onderdeel ii, en vijfde alinea), vereenvoudigde standaarden voor middelgrote en kleine ondernemingen (artikel 29quater) en standaarden voor de verslagen inzake duurzaamheid van concerns waarvan de moederonderneming buiten de EU of de EER is gevestigd (artikel 40ter).

De voornoemde vereenvoudigde standaarden zijn bedoeld voor vennootschappen en rechtspersonen die onder het bereik van de richtlijn vallen, maar die op basis van artikel 19bis, zesde lid, van de richtlijn de mogelijkheid hebben om een verkorte versie van de duurzaamheidsrapportering op te stellen. Het gaat daarbij om kleine en middelgrote beursgenoteerde vennootschappen, kleine en middelgrote banken en verzekeringsmaatschappijen (ongeacht rechtsvorm) en om kleine en niet-complexe kredietinstellingen en (her)verzekeringscaptive's, die hetzij kwalificeren als 'groot', hetzij – als zij beursgenoteerd zijn – als 'klein' of 'middelgroot'. Overigens kunnen bijvoorbeeld ook kleine en middelgrote (niet-beursgenoteerde) vennootschappen en kleine en niet-complexe kredietinstellingen en (her)verzekeringscaptive's die niet aan de vereiste groottecriteria voldoen, op vrijwillige basis gebruik maken van deze rapportagestandaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen. In de duurzaamheidsstandaarden mogen geen informatieverplichtingen worden gespecificeerd waarvoor ondernemingen van kleine en middelgrote ondernemingen in hun waardeketen informatie zouden moeten verkrijgen die verder gaat dan de informatie die op grond van de standaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen openbaar moet worden gemaakt (zie ook artikel 29ter, vierde lid). In de richtlijn is omschreven aan welke eisen de standaarden moeten voldoen (bijv. dat onevenredige administratieve lasten voor ondernemingen zoveel mogelijk moeten worden voorkomen) en welke informatie over milieu-, sociale en mensenrechten alsmede governancefactoren erin gespecificeerd wordt. Daarbij dient de Commissie zoveel mogelijk rekening te houden met wereldwijde initiatieven voor het opstellen van duurzaamheidsstandaarden (artikel 29ter, tweede tot en met vijfde lid). Iedere drie jaar evalueert de Commissie de standaarden en past ze zo nodig aan aan de relevante ontwikkelingen, waaronder ook de ontwikkeling van internationale standaarden (artikel 29ter, eerste lid, voorlaatste alinea).

3. Hoofdpijnen van het besluit

---

¹² Gedelegeerde Verordening (EU) van de Commissie tot aanvulling van Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en van de Raad wat betreft standaarden voor duurzaamheidsrapportering, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=PI_COM:C\(2023\)5303](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=PI_COM:C(2023)5303).

3.1 Wijze van implementatie en handhaving

Aangezien de richtlijn een wijziging inhoudt van de Jaarrekeningrichtlijn en die richtlijn is geïmplementeerd in het ondernemingsrecht in Boek 2 BW, staan de artikelen in dit implementatiebesluit en de terminologie die in de duurzaamheidsrapportering gehanteerd moet worden in de context van de Jaarrekeningrichtlijn en het BW. Daarom sluit deze implementatie aan bij de systematiek van Boek 2 van het BW (rechtspersonen) in het algemeen en van titel 9 (jaarrekening en bestuursverslag) van dat boek in het bijzonder. Het besluit volgt de tekst van de richtlijn nauwgezet en wijkt daar alleen van af als dat noodzakelijk is om aan te sluiten bij de terminologie en het systeem van het Nederlandse ondernemingsrecht en het jaarrekeningenrecht. Er worden geen andere eisen gesteld ten aanzien van inhoud en toepassingsbereik van de rapporteringsplicht dan die de richtlijn voorschrijft of toelaat. Dit is van belang om de invoering van de als wenselijk of noodzakelijk ervaren duurzaamheidsrapporteringsplicht voor ondernemingen zo snel mogelijk te laten verlopen. De duurzaamheidsrapportering betekent voor de betrokken ondernemingen een substantiële uitbreiding van de jaarlijkse verslaglegging, en deze beleidsarme implementatie strekt ertoe die ondernemingen daartoe zo goed mogelijk in staat te stellen.

Dit besluit implementeert de verplichting om te rapporteren over duurzaamheidsinformatie in een algemene maatregel van bestuur die zijn grondslag vindt in artikel 2:391a, tweede lid, BW. Dat artikel voorziet in een grondslag om bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) ter uitvoering van bindende EU-rechtshandelingen regels te stellen omtrent de verplichtingen van bepaalde rechtspersonen en bijkantoren tot het opnemen van informatie in het bestuursverslag. Die regels kunnen met name betrekking hebben op de inhoud van de informatie en de verklaringen, alsmede het laten onderzoeken van de informatie, en de verklaringen door een accountant of accountantsorganisatie of door een andere derde persoon of organisatie en op de openbaarmaking van de uitkomsten van dat onderzoek.

Implementatie door middel van een algemene maatregel van bestuur is van oudsher de wijze van implementatie van EU-richtlijnen die op het bestuursverslag en de niet-financiële informatie betrekking hebben. De reden hiervan is dat deze regelgeving gedetailleerde voorschriften bevat die vaak worden gewijzigd dan wel uitgebreid en bovendien een versnipperd beeld geven. In sommige gevallen moet informatie in het bestuursverslag worden opgenomen, in andere gevallen in een afzonderlijk jaarlijks verslag. De doelgroep van de regeling en de verlangde informatie verschillen per richtlijn en bijkomende eisen als een accountantsonderzoek en de wijze van openbaarmaking worden niet altijd gesteld. De voorschriften voor de jaarrekening die in de wet zijn vastgelegd, zijn eenvormiger en meer op hoofdlijnen gericht. Daarom wordt vastgehouden aan de traditie van algemene maatregelen van bestuur ter uitvoering van richtlijnen die niet zien op de jaarrekening maar wel betrekking hebben op bestuursverslagen en andere bij de jaarrekening te voegen jaarlijkse verslagen en verklaringen. Dat zorgt voor zoveel mogelijk eenvormigheid en een helder kader, doordat de begrippen uit het jaarrekeningenrecht van toepassing zijn, daaronder begrepen de criteria om vast te stellen of sprake is van een grote, middelgrote of kleine vennootschap. Daarom is het vastleggen in een algemene maatregel van bestuur van nadere

voorschriften ten aanzien van (de inhoud van) het bestuursverslag en een afzonderlijk jaarlijks verslag (in dit geval het verslag inzake duurzaamheid) de meest aangewezen weg.

In dit besluit zijn een groot deel van artikel 1 CSRD (de rapporteringsverplichting), delen van onderdelen 15, 18 en 27 van artikel 2 CSRD (de assuranceverklaring over de duurzaamheidsrapportering en de auditcommissie) en lid 2 van artikel 5 CSRD geïmplementeerd. Artikel 1, onderdeel 10, CSRD dat betrekking heeft op het openbaar maken van het bestuursverslag met de duurzaamheidsrapportering op de website van de onderneming, is door middel van een wijziging van artikel 2:394, eerste lid, BW geïmplementeerd in het Wetsvoorstel implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering. Ten behoeve van de digitale wijze van deponering van het bestuursverslag is verder in dit besluit het Besluit elektronische deponering handelsregister aangepast (artikel 18). In het Besluit inhoud bestuursverslag zijn enkele aanpassingen opgenomen ten aanzien van de corporate-governanceverklaring en over de uit de richtlijn voortvloeiende verplichting om in het bestuursverslag te rapporteren over andere immateriële activa dan die in de balans zijn opgenomen (zie hieronder de toelichting bij artikel 17). Tot slot is het Besluit instelling auditcommissie aangepast in verband met de uitbreiding van de taken van de auditcommissie met betrekking tot de duurzaamheidsrapportering (zie artikel 19). De handhaving en sanctionering van de uit dit besluit voortvloeiende rapporteringsverplichtingen sluiten aan bij de bestaande systematiek ten aanzien van de handhaving van het bestuursverslag. Ten aanzien van alle vennootschappen en rechtspersonen die een duurzaamheidsrapportering openbaar moeten maken in hun bestuursverslag kan iedere belanghebbende op basis van artikel 2:394, zevende lid, BW de nakoming van die verplichtingen vorderen. Ten aanzien van grote en beursgenoteerde dochtervennootschappen en bepaalde bijkantoren die een afzonderlijk verslag inzake duurzaamheid over hun uiteindelijke moedermaatschappijen uit een derde land openbaar moeten maken, voorziet artikel 15, derde lid in een van overeenkomstige toepassingsverklaring van artikel 2:394, zevende lid, BW. Daarnaast staat ook de procedure voor de ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam open voor belanghebbenden ten behoeve van tekortkomingen in de rapporterings- en verslagleggingsverplichtingen als bedoeld in dit besluit; de artikelen 2:447 en 2:449-451 BW zijn hierop van toepassing. De rechter kan op basis daarvan de onderneming aanwijzingen geven over de inrichting van de duurzaamheidsrapportering en aan de desbetreffende dochterondernemingen of bijkantoren over de inrichting van het verslag inzake duurzaamheid betreffende hun uiteindelijke moedermaatschappij uit een derde land als die niet voldoet aan de eisen van dit besluit. Daarnaast heeft de Autoriteit Financiële Markten (AFM) op basis van de Wet toezicht financiële verslaggeving bevoegdheden ten aanzien van de toepassing van de voorschriften voor het bestuursverslag en daarmee ook ten aanzien van de duurzaamheidsrapportering van beursondernemingen, zoals vragen om (openbare) verduidelijking van de toepassing van de voorschriften. De AFM kan in dat kader ook de voornoemde procedure bij de ondernemingskamer entameren.

3.2 Inhoud van het besluit

In artikel 1 van dit besluit is een aantal definities opgenomen die voortvloeien uit de richtlijn of die nodig zijn voor een goed begrip van het besluit. Artikel 2 bevat de verplichting tot het opstellen

van de jaarlijks in het bestuursverslag op te nemen duurzaamheidsrapportering door beursvennootschappen met uitzondering van micro-vennootschappen, alle andere grote vennootschappen en beursgenoteerde banken of verzekeringsmaatschappijen (met uitzondering van beursgenoteerde micro-banken en dito verzekeringsmaatschappijen) en grote niet-beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen. Artikel 3 bevat de inhoudelijke eisen die aan de duurzaamheidsrapportering gesteld worden. In artikel 4 is de mogelijkheid opgenomen om een beperkte duurzaamheidsrapportering op te stellen voor kleine en middelgrote beursgenoteerde vennootschappen, voor kleine en middelgrote beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen (ongeacht rechtsvorm) en voor kleine en niet-complexe kredietinstellingen en (her)verzekeringscaptive's, die hetzij kwalificeren als groot, hetzij - als zij beursgenoteerd zijn - als klein of middelgroot. Artikel 5 gaat in op de vrijstellingen van duurzaamheidsrapportering binnen concernverhoudingen. Artikel 6 gaat over de verplichting van een moedermaatschappij van een grote groep om in haar geconsolideerde bestuursverslag een geconsolideerde duurzaamheidsrapportering op te nemen. Artikel 7 bevat de mogelijkheid voor een dochtermaatschappij waarvan de moedermaatschappij buiten de EU is gevestigd, om onder in het artikel beschreven omstandigheden een geconsolideerde duurzaamheidsrapportering op te stellen die alle EU-dochtermaatschappijen van de desbetreffende moedermaatschappij omvat die vallen onder het toepassingsbereik van de artikelen 19bis en 29bis van de richtlijn. Dit is een tijdelijke regeling die vervalt per 6 januari 2030. Artikel 8 betreft het onderzoek van de duurzaamheidsrapportering door de accountant. In de artikelen 9 tot en met 16 is voor bepaalde in Nederland gevestigde dochtervennootschappen en bijkantoren, waarvan de uiteindelijke moedermaatschappij is gevestigd buiten de EU of EER, de verplichting neergelegd een separaat verslag van het hele concern van de moedermaatschappij openbaar te maken. Indien de dochtervennootschap de benodigde informatie niet ontvangt van de uiteindelijke moedermaatschappij, dan dient zij daarover een verklaring openbaar te maken. De artikelen 17 tot en met 19 bevatten wijzigingen in andere algemene maatregelen van bestuur. Artikel 20 bevat een uitgebreid artikel met de gefaseerde toepassing van de rapporteringsregels op diverse categorieën ondernemingen. De laatste artikelen 21 tot en met 24 bevatten het verval van een tijdelijke bepaling, het intrekken van het Besluit bekendmaking niet-financiële informatie, de slotbepalingen over inwerkingtreding en de citeertitel.

3.3 Lidstaatopties

Conform vast beleid is gekozen voor gebonden richtlijnimplementatie zonder nationale kop. De richtlijn kent een beperkt aantal opties voor de lidstaten. Het overnemen van de optie uit artikel 30, eerste lid, van de richtlijn, over de openbaarmaking van het bestuursverslag met daarin de duurzaamheidsrapportering op de website van de onderneming, is verwerkt in het Wetsvoorstel implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij dat wetsvoorstel.

De richtlijn gaat uit van onderzoek van de duurzaamheidsrapportering door de externe accountant die de jaarrekening onderzoekt. De richtlijn bevat twee lidstaatopties die ruimte bieden om een andere partij de duurzaamheidsrapportering te laten onderzoeken. Dit betreft ten eerste de

mogelijkheid opgenomen in artikel 34, derde lid, van de richtlijn om een andere accountant de duurzaamheidsrapportering te laten beoordelen dan degene die de wettelijke controle van de jaarrekening verricht. Daarnaast bevat artikel 34, vierde lid, van de richtlijn een lidstaatoptie om het onderzoek van duurzaamheidsrapportering te laten verrichten door een onafhankelijke verlener van assurancediensten. Deze lidstaatopties worden thans verder verkend.¹³

Artikel 1, derde lid, laatste alinea, van de CSRD bevat de optie om het toepassingsbereik van deze richtlijn te beperken. Het betreft de mogelijkheid om centrale banken, in Nederland De Nederlandsche Bank (DNB), publieke ontwikkelingsbanken en kredietunies uit te sluiten, in aansluiting op de uitzondering die voor deze partijen geldt van het kapitaaleisenraamwerk. Van deze lidstaatoptie is gebruik gemaakt onder meer vanwege de niet-commerciële aard van deze partijen en de bijzondere positie van DNB als centrale bank.

De artikelen 19bis en 29bis van de richtlijn bepalen in het derde lid, laatste alinea, dat de lidstaat de rapporteringsplichtige onderneming mag toestaan bepaalde informatie uit de duurzaamheidsrapportering in uitzonderlijke gevallen weg te laten als die openbaarmaking ernstige schade zou toebrengen aan de commerciële positie van de onderneming. Deze optie is overgenomen in artikel 3, zesde lid, van dit besluit. Openbaarmaking van deze specifieke, commercieel gevoelige informatie door opname in de duurzaamheidsrapportering is belangrijk, maar het is ook noodzakelijk het evenwicht tussen dat belang en het concurrentiebelang van de onderneming te bewaken. Waar volledige nakoming van de verplichting tot duurzaamheidsrapportering in een individueel geval een onderneming onevenredig zou benadelen ten opzichte van concurrenten, kan de onderneming bepaalde informatie achterwege laten. Deze uitzondering is evenwichtig. Zij is enkel van toepassing op ophanden zijnde ontwikkelingen of zaken waarover onderhandelingen worden gevoerd. Dat zou bijvoorbeeld immers de onderhandelingen kunnen schaden. Het bestuur dat beslist om die informatie achterwege te laten, moet de behoorlijk gerechtvaardigde opvatting zijn toegedaan dat de openbaarmaking ervan ernstige schade zou toebrengen aan de commerciële positie van de onderneming. Tot slot mag het weglaten van de informatie niet in de weg staan aan een getrouw en evenwichtig begrip van de ontwikkeling, de resultaten en de positie van de onderneming en van de effecten van haar activiteiten.

Lidstaten kunnen op basis van artikel 19bis, negende lid, derde alinea, en artikel 29bis, achtste lid, derde alinea, van de richtlijn aan het geconsolideerde bestuursverslag respectievelijk de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering van moedermaatschappijen uit de EU, de EER en uit derde landen, taaleisen stellen, indien een dochtermaatschappij zich beroept op de concernvrijstelling en geen eigen duurzaamheidsrapportering openbaar maakt. Deze optie is overgenomen door aan te sluiten bij de taaleisen van artikel 2:394, eerste lid, BW. De in dat artikel aanvaarde talen voor de jaarverslaggeving zijn het Nederlands, Duits, Engels en Frans. Dit vergroot de toegankelijkheid van de duurzaamheidsinformatie. De betreffende moedermaatschappijen zijn grote, internationaal opererende ondernemingen. Van hen mag

---

¹³ Naar het gebruik van deze lidstaatopties is gevraagd in de internetconsultatie van het Wetsvoorstel implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering, <https://www.internetconsultatie.nl/implementatiewetduurzaamheidsrapportering/b1>. Na besluitvorming hierover zal een en ander worden verwerkt in het wetsvoorstel en, waar nodig, in het onderhavig besluit.

verwacht worden dat zij in het kader van hun internationale marktpositie ook zorgen voor brede toegankelijkheid van hun bedrijfsinformatie.

De richtlijn geeft in artikel 40bis, eerste lid, zesde alinea, de optie om bijkantoren en dochtervennootschappen van in een derde land gevestigde uiteindelijke moedermaatschappij te verplichten informatie te verstrekken over de door deze moedermaatschappij op groepsniveau of, indien niet van toepassing, op individueel niveau binnen de EER gegenereerde netto-omzet. Deze mogelijkheid zou de handhaving van de verslagleggingsverplichting over dergelijke moedermaatschappijen moeten vereenvoudigen. Er is echter in artikel 16 van het besluit voorzien in een andere manier om te weten te komen of de Nederlandse dochtervennootschap een verslag inzake duurzaamheid openbaar moet maken. Die dochter is een grote of beursgenoteerde vennootschap en zal dus ook een eigen duurzaamheidsrapportering moeten opstellen, die onderzocht moet worden door een accountant. Daarom is in artikel 16 opgenomen dat de accountant in de assuranceverklaring over de duurzaamheidsrapportering moet opnemen of de dochtervennootschap het voorafgaande boekjaar verplicht was een verslag inzake duurzaamheid te publiceren en, zo ja, of het verslag openbaar is gemaakt. Dit sluit aan bij de wijze waarop dit geregeld is voor het verslag inzake de winstbelasting (artikel 12 van het Implementatiebesluit richtlijn openbaarmaking winstbelasting). Ook daarin staat een verplichting voor in Nederland gevestigde middelgrote en grote dochtermaatschappijen van buiten de EU of EER gevestigde uiteindelijke moedermaatschappijen om een geconsolideerd verslag inzake de winstbelasting over het hele concern van de moedermaatschappij openbaar te maken. De accountant moet in de verklaring over de controle van de jaarrekening van alle middelgrote en grote vennootschappen opnemen of de vennootschap het voorafgaande jaar verplicht was een verslag inzake de winstbelasting openbaar te maken en zo ja, of dat is gebeurd. Bij dat onderzoek kan hij voor grote en beursgenoteerde dochtervennootschappen tevens nagaan of zij onder de verslagleggingsverplichting van het onderhavige besluit vallen. Zijn verklaring is betrouwbaar en de dochtervennootschap is niet afhankelijk van de medewerking van de moedermaatschappij (of de andere dochtermaatschappijen in de EU en EER) om zo nodig de omzet in de EER te achterhalen.

Er wordt geen gebruik gemaakt van de lidstaatoptie uit artikel 40bis, vierde lid, van de richtlijn, om als lidstaat bij de Europese Commissie jaarlijks opgave te doen over de dochtervennootschappen of bijkantoren die een verslag inzake duurzaamheid openbaar hebben gemaakt over het concern van hun uiteindelijke moedermaatschappij die in een derde land is gevestigd. De Commissie zal vervolgens op haar website de lijst van die ondernemingen uit derde landen bekend maken. De inrichting van een daartoe strekkend proces zou te veel vertraging opleveren voor de implementatie van de richtlijn, omdat een dergelijk systeem nog niet bestaat. Artikel 3, onderdeel 18, van de CSRD, betreffende artikel 28bis van de Auditrichtlijn 2006/43/EG, bevat een optie voor lidstaten om voor te schrijven dat de assuranceverklaring over de duurzaamheidsrapportering wordt opgenomen als afzonderlijk onderdeel van de accountantsverklaring (wanneer de wettelijke controle van de jaarrekeningen en de assurance van de duurzaamheidsrapportering door dezelfde auditor worden uitgevoerd). Van deze optie wordt gebruik gemaakt omdat opname van de assuranceverklaring in de accountantsverklaring ervoor

zorgt dat alle informatie omtrent de controle en het onderzoek door de accountants op een plek te vinden is en als zodanig herkenbaar is (zie artikel 8, derde lid, van het besluit).

Artikel 3, onderdeel 27, van de CSRD, betreffende artikel 39 van de Auditrichtlijn 2006/43/EG, bevat een optie over de rol van de auditcommissie ten aanzien van de duurzaamheidsrapportering. De lidstaten kunnen bepalen dat de taken die bij de auditcommissie liggen ten aanzien van de duurzaamheidsrapportering en de assurance daarvan, worden uitgevoerd door het bestuur of de raad van commissarissen in zijn geheel of door een door een van beide ingesteld orgaan. Thans wordt in de praktijk bij diverse organisaties die onder de reikwijdte vallen van het Besluit instelling auditcommissie naast de auditcommissie een commissie ingesteld die zich bezighoudt met duurzaamheidsvraagstukken met betrekking tot de vennootschap. Een dergelijke commissie wordt bijvoorbeeld een sustainability commissie of corporate responsibility commissie genoemd (zie hierover nader de toelichting bij principe 1.5.1 van de Nederlandse Corporate Governance Code 2022). Ter bestendiging van deze praktijk wordt in dit besluit geregeld dat indien een organisatie zo'n andere commissie heeft ingesteld, de in dit besluit aan de auditcommissie toegekende taken met betrekking tot duurzaamheidsrapportering en de assurance van de duurzaamheidsrapportering ook in het geheel kunnen worden uitgevoerd door die commissie in plaats van de auditcommissie (zie artikel 19 van het besluit).

4. Financiële gevolgen en regeldruk

4.1. Inleiding

De implementatie van de richtlijn heeft substantiële gevolgen voor de financiële lasten van en de regeldruk voor de betrokken ondernemingen. Die vloeien voort uit de rapportageverplichtingen en uit het assuranceonderzoek. Het is van belang hierbij op te merken dat die lasten vooral komen te liggen bij ondernemingen waarvan vanwege hun aard en omvang verwacht mag worden dat zij die lasten zonder meer kunnen dragen. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de lasten waarmee ondernemingen in de EU geconfronteerd kunnen worden. Daarbij is aangesloten bij twee studies. De Europese Commissie heeft een Impact Assessment opgesteld bij het richtlijnvoorstel. Toen de Europese Commissie dat onderzoek opstelde, moesten de standaarden nog worden ontworpen. De Commissie heeft daarom ten algemene laten onderzoeken wat naar schatting de financiële gevolgen zouden zijn van het opstellen van een duurzaamheidsrapportering door de betrokken groep ondernemingen aan de hand van een standaard.¹⁴ Bij dat onderzoek heeft de Commissie gebruikt gemaakt van de gegevens die zijn verzameld bij drie eerdere consultaties, namelijk een brede openbare consultatie uit 2018 over jaarverslaggeving, een gerichte consultatie uit juni 2019 over klimaatgerelateerde rapportering en een onderzoek uit 2019 naar zorgvuldigheidsprocedures in de toeleveringsketen. Daarnaast heeft de Commissie onderzoek gedaan onder de doelgroepen van de richtlijn, waaronder de ondernemingen die al jaarlijks verslag doen over niet-financiële informatie, de gebruikers van de duurzaamheidsinformatie (zowel de financiële sector en investeerders als maatschappelijke organisaties en vakbonden), nationale

---

¹⁴ Zie p. 208 e.v. van het Impact Assessment, 21 april 2021, SWD(2021) 150 final.

toezichhouders, accountantsorganisaties, wetenschappers en beleidsmakers. De Commissie heeft een Inception Impact Assessment uitgevoerd, waarop 78 reacties zijn gekomen, ze heeft een open consultatie gehouden waarop 588 personen en organisaties hebben gereageerd en ze heeft ondernemingen bevestigd die al onder de rapportageverplichtingen van de Richtlijn niet-financiële informatie vallen. Verder heeft ze diverse gerichte onderzoeken uitgevoerd, waaronder één gericht op het MKB (348 bedrijven) en ze heeft diverse werkgroepen en bijeenkomsten georganiseerd om kennis en gegevens te vergaren over specifieke onderwerpen, zoals met het bedrijfsleven over administratieve lasten en met NGO's over hun visie op de rapportering.¹⁵

Daarnaast heeft EFRAG, de organisatie die de Commissie heeft geadviseerd over de standaarden, een kostenbatenanalyse opgesteld over de eerste set standaarden die zij in het kader van die advisering heeft opgesteld.¹⁶ Zij heeft daarbij vooral gebruik gemaakt van de reacties op de consultatie die zij heeft gehouden over die eerste conceptstandaarden. Verder heeft ook EFRAG gebruik gemaakt van de gegevens die eerder zijn verzameld in het kader van Richtlijn 2014/95/EU over de niet-financiële verklaring. Ze heeft verder informatie verzameld door middel van deskresearch en gerichte consultatie van ruim honderd belanghebbenden aan de hand van vragenlijsten en interviews.¹⁷

De Europese Commissie heeft vervolgens aan de hand van het advies van EFRAG de definitieve standaarden opgesteld (publicatie van de verordening met deze standaarden in het officiële publicatieblad van de EU wordt voorzien in de loop van 2023). Daarbij heeft ze die standaarden gestroomlijnd, de administratieve lasten verder beperkt en een grove inschatting gemaakt van de besparing die dat oplevert. Dat betekent dat de inschatting van de lasten zoals die hieronder is weergegeven, met enig voorbehoud gepresenteerd wordt.

4.2. Beleidsalternatieven

De Europese Commissie heeft een Impact Assessment opgesteld waarin ze aangeeft hoe ze tot het huidige pakket maatregelen is gekomen en wat daarvan de financiële lasten zijn.¹⁸ Daarbij heeft ze enkele beleidsalternatieven onderzocht en wat daarvan het effect zou zijn ten opzichte van de op dat moment van toepassing zijnde regelgeving, namelijk Richtlijn 2014/95/EU over de niet-financiële verklaring.¹⁹ Ze heeft onderzocht of er verplichte of vrijwillige standaarden moesten worden opgesteld, of het oordeel van de accountant moest zijn gebaseerd op een assuranceopdracht met redelijke of beperkte mate van zekerheid, en of de doelgroep moest bestaan uit enkel alle grote beursvennootschappen, banken en verzekeringsmaatschappijen (optie 1), uit optie 1 plus alle overige grote ondernemingen en grote in de EU beursgenoteerde ondernemingen die niet in de EU zijn gevestigd (optie 2), opties 1 en 2 plus alle overige

---

¹⁵ Zie bijlage 2 van het Impact Assessment, 21 april 2021, SWD(2021) 150 final.

¹⁶ EFRAG's Cover Letter on the Cost-benefit analysis of the First Set of draft ESRS, Cost-benefit analysis of the First Set of draft ESRS prepared by CEPS and Milieu, november 2022, <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FsiteAssets%2F05%2520EFRAGs%2520Cover%2520Letter%2520on%2520the%2520Cost-benefit%2520analysis.pdf> (hierna: EFRAG-rapport).

¹⁷ Zie hoofdstuk 2 van de Cost-benefit analysis of the First Set of draft ESRS prepared by CEPS and Milieu (zie vorige voetnoot).

¹⁸ Impact Assessment, 21 april 2021, SWD(2021) 150 final. Zie ook het BNC-Fiche over het richtlijnvoorstel, Kamerstukken II 2020/21, 22 112, nr. 3132, onder 2b.

¹⁹ Zie p. 18 e.v. van het Impact Assessment.

beursvennootschappen (behalve micro) (optie 3), of opties 1, 2 en 3 plus overige middelgrote ondernemingen (optie 4).

Uit het onderzoek van de Commissie bleek dat de optie van verplichte standaarden, een assuranceopdracht met beperkte mate van zekerheid en een verplichting voor alle grote ondernemingen en alle op EU-beurzen genoteerde ondernemingen de voorkeursoptie is in termen van evenwichtigheid, effectiviteit en lastendruk. Verplichte standaardisering heeft de grootste effectiviteit om de doelstelling van de richtlijn te behalen. Bovendien zouden de ondernemingen zonder verplichte standaarden onderhevig zijn aan uiteenlopende verzoeken om het aanleveren van duurzaamheidsinformatie, waarbij iedere verzoeker zijn eigen wensen en eisen zou kunnen stellen. De assuranceopdracht met beperkte mate van zekerheid biedt vooralsnog voor de doelstelling van deze richtlijn voldoende betrouwbaarheid. Daarbij bestaat de vrees dat de praktijk nog niet voldoende is ontwikkeld om redelijke zekerheid te bieden over de gerapporteerde duurzaamheidsinformatie. Wat betreft de reikwijdte van de rapporteringsverplichting bleek volgens de Commissie optie 3 de beste balans te bieden tussen lasten en effectiviteit.

4.3. Aantallen ondernemingen

Het aantal ondernemingen dat onder deze rapporteringsverplichting valt, kan slechts met de nodige terughoudendheid worden ingeschat. Er zijn circa 106 Nederlandse beursvennootschappen die onder de CSRD vallen. Daarnaast zijn er acht grote Nederlandse banken en drie grote verzekeringsmaatschappijen. Er zijn de laatste jaren in Nederland bij het handelsregister jaarlijks circa 12.000 jaarrekeningen gedeponeed die zijn opgesteld volgens het regime voor grote ondernemingen of grote groepen. Hierbij zijn niet de voornoemde beursvennootschappen, banken en verzekeringsmaatschappijen opgeteld, omdat die doorgaans een jaarrekening op basis van de internationale jaarrekeningstandaarden opstellen en daardoor niet in de telling zitten die is gebaseerd op de jaarrekeningen die digitaal worden gedeponeed volgens de voorschriften van Titel 9 van Boek 2 BW. Bij die 12.000 ondernemingen zitten mogelijk diverse ondernemingen die dochteronderneming zijn van een moedermaatschappij en die een beroep kunnen doen op de vrijstelling een duurzaamheidsrapportering op te stellen als zij zijn opgenomen in de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering van die moedermaatschappij. EFRAG heeft het aantal rapporterende ondernemingen in de hele EU ingeschat op ongeveer 48.000, de Europese Commissie op iets meer dan 49.000.²⁰

Ook het in Nederland gevestigde aantal grote of beursgenoteerde dochtervennootschappen en het aantal bijkantoren met een netto-omzet van meer dan € 40 miljoen, die vanaf boekjaar 2028 een verslag inzake duurzaamheid moeten opstellen over, kort gezegd, hun uiteindelijke moedermaatschappij uit een derde land, is onbekend. Bovendien gaat het enkel om moedermaatschappijen die in de EER een netto-omzet van meer dan € 150 miljoen hebben. Alleen in het geval de uiteindelijke moedermaatschappij geen dochtervennootschap heeft die aan de verslagleggingsverplichting, ligt die plicht op het bijkantoor. Het aantal bijkantoren in Nederland dat aan deze criteria voldoet, zal beperkt zijn.

---

²⁰ Zie p. 226 van het Impact Assessment en p. 10 van de EFRAG Cost-benefit analysis.

4.4. Omvang van de lasten

De omvang van de lasten is niet eenvoudig te berekenen. De groep beursvennootschappen, grote banken, grote verzekeringsmaatschappijen en overige grote vennootschappen die ermee te maken krijgen, is zeer divers samengesteld, zowel in omvang als in sectoren. Ook de mate van complexiteit van de onderneming en van haar waardeketen heeft gevolgen voor de omvang van de duurzaamheidsrapportering, evenals de plaatsen waar zij wereldwijd gevestigd is. Voor een onderneming in de dienstensector is de duurzaamheidsrapportering doorgaans minder ingrijpend dan voor een onderneming in de chemische industrie of een onderneming die sterk afhankelijk is van bepaalde grondstoffen, zoals water of olie. Een deel van de doelgroep heeft al enige ervaring met deze vorm van rapportering, voor zover ze al een niet-financiële verklaring moeten opstellen. De regeldrukgevolgen van dit besluit voor de betrokken ondernemingen zijn daarom lastig in te schatten. De Europese Commissie heeft dan ook in haar Impact Assessment met nadruk erop gewezen dat het onderzoek naar de administratieve lasten en de accountantskosten wel de totale omvang van die kosten heeft opgeleverd, maar niet de gemiddelde kosten per onderneming, omdat die door te veel omstandigheden worden beïnvloed. Waar hierna dus gemiddelde kosten per onderneming worden genoemd, past daarbij terughoudendheid.

De financiële gevolgen voor de ondernemingen, voor zover die niet reeds op basis van Richtlijn 2014/95/EU (zie voetnoot 5) over niet-financiële informatie rapporteren, bedragen volgens de Europese Commissie in de hele EU € 1,2 miljard aan eenmalige invoeringskosten en € 3,6 miljard aan jaarlijks terugkerende kosten voor in totaal 49.000 ondernemingen. Per onderneming zouden de kosten gemiddeld € 106.000 per onderneming bedragen, maar in het onderzoek liepen de schattingen bij de daarbij betrokken ondernemingen uiteen van € 437 tot € 800.000. Die € 3,6 miljard bestaan voor € 2,1 miljard uit administratieve lasten en uit € 1,4 miljard uit kosten voor het accountantsonderzoek.²¹ De Commissie gaat ervan uit dat de totale kosten voor de naleving van de rapporteringsverplichting in de EU € 5,2 miljard bedragen. De ondernemingen die al een niet-financiële verklaring moesten opstellen op basis van Richtlijn 2014/95/EU hadden daardoor al € 1,6 miljard aan jaarlijkse lasten, zodat die niet zijn opgeteld bij de financiële gevolgen van de onderhavige richtlijn.

De Commissie zet daartegenover dat ondernemingen zonder deze richtlijn geconfronteerd worden met een ongecoördineerde informatiebehoefte van gebruikers en met de nadelen van het ontbreken van consensus over de aard en omvang van de informatie en de wijze van rapporteren ten gevolge van het ontbreken van standaarden. Volgens de Commissie kan het rapporteren op basis van een standaard leiden tot een besparing van € 24.200 tot € 41.700 per onderneming, indien daarmee volledig wordt voldaan aan de informatiebehoefte van gebruikers.

Ook EFRAG concludeert dat de kosten voor individuele ondernemingen grote verschillen vertonen en afhankelijk zijn van de omstandigheden en dat de baten van de standaarden nauwelijks te kwantificeren zijn en daarom voornamelijk in kwalitatieve termen zijn weergegeven. In het document legt EFRAG ook uit dat zij naar aanleiding van de consultatie over de eerste conceptstandaarden deze grondig heeft herzien en gestroomlijnd. Zij concludeert dat zij geen aanleiding ziet om te veronderstellen dat het totale kostenbatenprofiel onverenigbaar zou zijn met

---

²¹ Een gebrek in de optellingen wordt veroorzaakt door de afronding van de bedragen.

de beleidsdoelstellingen van de richtlijn. En hoewel zij erkent dat de kosten bepaalde specifieke categorieën betrokkenen raken, meent zij dat de verwachte baten veel ruimer zullen zijn. Haar conclusie luidt dan ook dat de kosten van de standaarden niet de baten zullen overstijgen, inclusief de baten voor de samenleving en het milieu.²²

EFRAG²³ beraamt de kosten voor de naleving op € 320.000 per jaar voor beursgenoteerde ondernemingen die eerder al een verklaring niet-financiële informatie op basis van Richtlijn 2014/95/EU moesten opstellen. Dat bedrag bestaat uit twee fte voor de onderneming zelf en € 146.000 voor externe kosten. De eenmalige invoeringskosten voor het eerste jaar waarin de onderneming moet rapporteren, worden door EFRAG geraamd op € 287.000 per onderneming.²⁴ De eenmalige kosten bedragen ongeveer de helft voor niet-beursgenoteerde ondernemingen die eerder al een verklaring niet-financiële informatie moesten opstellen en voor beursvennootschappen met minder dan 500 werknemers die niet eerder een dergelijke verklaring moesten opstellen. Voor de overige grote ondernemingen voor wie deze rapportering geheel nieuw is, bedragen de eenmalige kosten een vijfde van voornoemd bedrag (€ 36.000 invoeringskosten en € 40.000 jaarlijks terugkerende kosten). Het totale bedrag aan eenmalige kosten dat bovenop reeds bestaande kosten komt, bedraagt volgens EFRAG in de hele EU € 1,7 miljard. De jaarlijkse kosten van het opstellen van de duurzaamheidsrapportering die bovenop de bestaande kosten komen, bedragen in totaal in de EU € 1,9 miljard. Als alle rapportage-eisen na 2028 onverkort van toepassing zijn geworden, verwacht EFRAG dat de totale kosten in de EU voor de rapporterende ondernemingen op jaarlijkse basis 0,01% van hun omzet bedragen.

De kosten van het accountantsonderzoek zijn door EFRAG ingeschat op ten minste € 360.000 voor grote beursgenoteerde ondernemingen met meer dan 500 werknemers tot ten minste € 45.000 voor een grote onderneming met minder dan 500 werknemers. Voor het eerste jaar worden deze kosten 30% hoger ingeschat vanwege de extra tijd die nodig is om vertrouwd te raken met de vereisten. De totale kosten voor een accountantsonderzoek met beperkte mate van zekerheid worden door EFRAG ingeschat tussen € 2,6 en € 3,9 miljard per jaar voor de hele EU. Zou gekozen zijn voor een accountantsonderzoek met volledige zekerheid dan zou dat tussen de € 6 miljard en € 9,7 miljard per jaar voor de hele EU hebben gekost.

De Europese Commissie heeft vervolgens aan de hand van het advies van EFRAG de standaarden opgesteld. Daarbij heeft ze die standaarden gestroomlijnd met het oog op het concurrentievermogen en de betugeling van de administratieve lasten. Door verdere infasering van de maatregelen is volgens de Commissie € 1,17 miljard aan lasten verminderd gedurende de infaseringperiode ten opzichte van de versie die EFRAG had geadviseerd. Die infasering biedt ondernemingen meer tijd om de rapportageverplichting over meerdere jaren op te bouwen, zonder afbreuk te doen aan de uiteindelijke rapportage. Verder zijn aanpassingen gemaakt op het gebied van materialiteit, zijn bepaalde rapportages vrijwillig gemaakt, waardoor structureel € 230 miljoen aan lasten is weggenomen. Bovendien zijn diverse aanpassingen gedaan waarbij de Commissie heeft aangegeven dat het niet mogelijk was om de lastenbesparing daarvan te berekenen. Het gaat hier om verdere flexibiliteit voor bepaalde rapportages, betere coherentie met het EU-

---

²² EFRAG Cover Letter, p. 1-3.

²³ EFRAG Cost-benefit analysis, hoofdstuk 3.

²⁴ EFRAG Cost-benefit analysis, p. 17.

wetgevingskader, interoperabiliteit met internationale normeringsinitiatieven en aanpassingen op het gebied van redactie en presentatie.²⁵

Noch de Europese Commissie, noch EFRAG heeft aandacht besteed aan de lasten voor in de EU gevestigde grote of beursgenoteerde dochtervennootschappen en bijkantoren met een netto-omzet van meer dan € 40 miljoen, met een moedermaatschappij die niet onder het recht van een EU- of EER-lidstaat valt. Deze categorie ondernemingen is pas in de triloofase aan het richtlijnvoorstel toegevoegd, tijdens de onderhandelingen tussen de Europese Commissie, het Europees Parlement en de lidstaten. Zij moeten de duurzaamheidsinformatie die noodzakelijk is om aan de verslagleggingsverplichting te voldoen, jaarlijks opvragen bij hun moedermaatschappij, zo nodig laten vertalen en dat verslag openbaar maken. Dit geldt ook voor het assuranceoordeel over die duurzaamheidsinformatie. Als de moedermaatschappij niet wil meewerken, moet de dochtermaatschappij zorgen voor een verklaring waarom de moedermaatschappij niet heeft meegewerkt en die openbaar maken. Naar verwachting zijn dit geen substantiële, kwantificeerbare lasten. Alleen indien er een vertaling opgesteld moet worden in een van de officiële talen van de EU or de EER, zijn er wellicht vertaalkosten. Verwacht mag worden dat in veel gevallen een van de relevante talen de handelstaal is waarin het doorgaans wereldwijd opererende concern haar stukken opstelt.

4.5. Lasten voor de waardeketen

Naast de ondernemingen die rechtstreeks geraakt worden door de richtlijn, is er ook een grote groep ondernemingen die te maken krijgt met een verzoek tot het aanleveren van duurzaamheidsinformatie aan de ondernemingen die de rapporteringsverplichting hebben. Die laatsten moeten immers ook over hun waardeketen rapporteren (artikel 3, zesde lid). Voor zover het in de waardenketen om grote ondernemingen gaat, die ook zelf een rapporteringsverplichting hebben, kunnen zij daaruit putten. De Europese Commissie heeft in haar Impact Assessment opgemerkt dat het niet mogelijk is gebleken de kosten van dit indirecte effect te kwantificeren en vast te stellen hoeveel MKB-ondernemingen in de waardeketen van de rapporterende ondernemingen vallen.²⁶ EFRAG heeft wel onderzoek gedaan naar dit 'trickle down'-effect van de duurzaamheidsrapportering voor het MKB.²⁷

Volgens het EFRAG-onderzoek zouden tussen de 3 en 19 miljoen MKB-ondernemingen in de EU te maken krijgen met deze indirecte gevolgen van de rapporteringsverplichting. Het zou gaan om tussen de 60 en 380 MKB-bedrijven per rapporterende onderneming en om tussen de 9 en 59% van het MKB, afhankelijk van hoe ver de waardeketen reikt. Een gemiddeld MKB-bedrijf zal volgens dit onderzoek ongeveer € 1.300 aan invoeringskosten in het eerste jaar hebben (0,02% van hun omzet) en jaarlijks terugkerende kosten van ongeveer € 2.000 (0,03% van de omzet). Bijna de helft van die kosten zal worden besteed aan extern advies, bestaande uit juridisch advies

---

²⁵ Gedelegeerde Verordening (EU) van de Commissie tot aanvulling van Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en van de Raad wat betreft standaarden voor duurzaamheidsrapportering, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=PI_COM:C\(2023\)5303](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=PI_COM:C(2023)5303).

²⁶ Zie p. 83 van het Impact Assessment.

²⁷ EFRAG Cost-benefit analysis, hoofdstuk 4, Bij de berekening van deze kosten zijn door EFRAG de micro-ondernemingen buiten beschouwing gelaten. Tevens merkt EFRAG hierin op dat de berekeningen wegens gebrek aan data, vooral zijn gebaseerd op informatie van grote ondernemingen.

en het vertalen van de beschikbare data naar de verlangde indicatoren (zie artikel 3, derde lid, onderdeel h). De kosten zijn mede afhankelijk van de vraag of de desbetreffende MKB-onderneming al iets doet op het terrein van duurzaamheidsinformatie en of het de deskundigheid in huis heeft om aan de vraag van de rapporterende ondernemingen te voldoen. EFRAG verwacht dat in de praktijk laatstbedoelde ondernemingen het MKB ook zullen kunnen helpen bij het aanleveren van de juiste informatie.

4.6. Lasten verlichtende maatregelen

Er zijn in de richtlijn, in de standaarden en in het besluit diverse maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat het evenwicht bewaard wordt tussen de doelstelling van de rapporteringsverplichting en de lasten die dat met zich meebrengt voor het bedrijfsleven.

Ten eerste hebben dankzij de infasering van de rapporteringsverplichting gedurende de jaren 2024-2026 grote groepen ondernemingen meer tijd gekregen om zich voor te bereiden op de nieuwe regels (artikel 20 van het besluit). Ook heeft de Europese Commissie de toepassing van enkele specifieke onderdelen van de standaarden met één of twee jaar uitgesteld. Verder kunnen kleine en middelgrote beursvennootschappen en kleine en middelgrote beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen (ongeacht rechtsvorm) tot en met boekjaar 2027 de duurzaamheidsrapportering achterwege laten en volstaan met een verklaring in het bestuursverslag waarom dat het geval is (artikel 4, vijfde lid).

Ten tweede is de rapporteringsverplichting voor kleine en middelgrote beursvennootschappen, voor kleine en middelgrote beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen (ongeacht rechtsvorm) en voor bepaalde kleine en niet-complexe kredietinstellingen en (her)verzekeringscaptives beperkter dan voor de grote ondernemingen en worden er voor hen ook afzonderlijke, vereenvoudigde standaarden opgesteld (artikel 4).

Ten derde is een deel van de lasten verlichtende maatregelen in lijn met wat er ook in het jaarrekeningenrecht geldt. Dat geldt voor de vrijstelling voor dochtermaatschappijen om een eigen duurzaamheidsrapportering op te stellen indien hun duurzaamheidsinformatie is meegenomen in de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering van de moedermaatschappij, ook (onder bepaalde voorwaarden) als die buiten de EU is gevestigd (artikel 5). En het geldt ook voor de vrijstelling voor tussenholdings om een eigen geconsolideerde duurzaamheidsrapportering op te stellen (artikel 5, eerste lid, onderdeel c).

Ten slotte zijn er in de richtlijn en het besluit twee voorzieningen getroffen die de invoering van de rapportage over de waardeketen vereenvoudigen en die daardoor ook de administratieve lasten verminderen, zowel van de rapporterende onderneming als van de ondernemingen in haar waardeketen. Ten eerste is in artikel 3, zesde lid, een uitzondering opgenomen voor het geval gedurende de eerste drie jaar van de toepassing van de rapportageverplichting op basis van dit besluit, de informatie over de waardeketen niet of niet volledig beschikbaar is. De onderneming kan er dan mee volstaan uit te leggen welke inspanningen zij heeft geleverd om de informatie te verkrijgen, waarom de informatie niet verkregen kon worden en hoe ze die in de toekomst wel denkt te kunnen verkrijgen. Die jaren kunnen dus gebruikt worden om een goed systeem op te zetten en afspraken te maken met leveranciers en afnemers over de aan te leveren informatie.

Ten tweede is in artikel 29ter, vierde lid, van de richtlijn opgenomen dat de eisen die in de duurzaamheidsstandaarden worden gesteld aan het niveau van informatie dat ondernemingen moeten uitvragen bij de ondernemingen in hun waardeketen, niet verder mogen gaan dan wat de standaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen voorschrijven. Die laatste standaarden vormen dus een referentie voor wat redelijkerwijs verlangd kan worden van kleine en middelgrote ondernemingen die leveranciers of klanten in de waardeketen van dergelijke ondernemingen zijn. Verder kan in dit verband ook nog worden gewezen op de mogelijkheid dat er sectorinitiatieven worden ontplooid om de bedrijven in de desbetreffende sector te ondersteunen bij het aanleveren van de duurzaamheidsinformatie, zoals in de waardeketen. Zo kunnen bij bepaalde sectoren de negatieve effecten van de onderneming op duurzaamheidskwesties voor alle ondernemingen worden geïnventariseerd, omdat de gevolgen van de activiteiten in alle ondernemingen in die sector voor een belangrijk deel dezelfde zullen zijn. Deze sectorale samenwerking speelt ook in het kader van het richtlijnvoorstel over de gepaste zorgvuldigheidsverplichtingen voor ondernemingen een grote rol.²⁸ En aangezien er een belangrijke relatie is tussen die richtlijn en de onderhavige richtlijn, ligt het voor de hand dat er bij de duurzaamheidsrapportering ook gebruik wordt gemaakt van de sectorale infrastructuur die in het kader van de richtlijn over de zorgvuldigheidsverplichtingen zal worden ingericht. Dit kan voor individuele bedrijven, vooral in de waardeketen, een belangrijke lastenverlichting opleveren.

5. Advies en consultatie

[PM]

6. Voorhang parlement

[PM]

---

²⁸ Zie par. 2a, 3a en 3b van het BNC-fiche over dat voorstel, Kamerstukken II 2021/22, 22112, nr. 3393.

Artikelsgewijze toelichting

De artikelnummers in de onderstaande toelichting verwijzen naar het besluit, tenzij anders is aangegeven. Zie voor de aanduiding van de artikelen uit de richtlijn de uitleg aan het slot van paragraaf 1 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 1

In artikel 1 zijn enkele definities opgenomen. De duurzaamheidsrapportering moet worden opgenomen in het bestuursverslag dat op zijn beurt onderdeel uitmaakt van de jaarlijkse verslaglegging in het kader van het jaarrekeningenrecht in Titel 9 van Boek 2 BW. Dit besluit staat in die ondernemingsrechtelijke context en de termen die gebruikt zijn, moeten dan ook in beginsel worden begrepen zoals zij in het jaarrekeningenrecht c.q. het ondernemingsrecht worden gebruikt. De definities in artikel 1 hebben betrekking op termen die in dit besluit relevant zijn of die een andere betekenis hebben dan gebruikelijk is in het BW. Daarnaast is een verkorte citeerwijze opgenomen van de Richtlijn 2013/34/EU (de Jaarrekeningrichtlijn) die enkele keren in het besluit voorkomt.

In deze toelichting zal eerst worden ingegaan op de definities die te maken hebben met de duurzaamheidsrapportering, vervolgens op enkele ondernemingsrechtelijke definities en ten slotte op de definities die zien op de verslaglegging over uiteindelijke moedermaatschappijen en op zichzelf staande vennootschappen uit derde landen.

Ten eerste geeft het eerste lid van artikel 1 definities van de begrippen 'duurzaamheidsrapportering' en 'duurzaamheidskwesaties'. Hiermee zijn de definities zoals opgenomen in de onderdelen 17 en 18 van artikel 2 van de richtlijn geïmplementeerd. Bij duurzaamheidsrapportering gaat het om verslaglegging van informatie met betrekking tot duurzaamheidskwesaties. De duurzaamheidsrapportering moet worden opgesteld en gemarkeerd (*tagging*) in een uniform elektronisch verslagleggingsformaat, dat door de Europese Commissie is vastgesteld (vgl. artikel 29quinquies van de richtlijn en artikel 18 van dit besluit). Het begrip duurzaamheidskwesaties omvat onder andere duurzaamheidsfactoren. Voor die laatste wordt verwezen naar de definitie ervan in de Verordening (EU) nr. 2019/2088²⁹, ook wel bekend als de SFDR, de *Sustainable Finance Disclosure Regulation* (hierna: Verordening Informatieverschaffing duurzaamheid financiële dienstensector). Ingevolge die verordening moeten financiële ondernemingen die beleggingsproducten aanbieden, adviseren over beleggingsproducten of individuele vermogens beheren, transparant zijn richting beleggers over de duurzaamheid van de financiële producten. Om beleggers te kunnen informeren over de impact van klimaatrisico's van de beleggingsproducten op duurzaamheidsfactoren dienen deze financiële ondernemingen te beschikken over duurzaamheidsinformatie van de ondernemingen waarin zij investeren. De informatie in de richtlijn dient daarom afgestemd te zijn op die in de Verordening Informatieverschaffing duurzaamheid financiële dienstensector. Er is overlap tussen beide sets begrippen. De definitie van duurzaamheidskwesaties in artikel 2 van de richtlijn spreekt over de "ecologische, sociale en mensenrechten, en governancefactoren". De duurzaamheidsfactoren zijn

---

²⁹ Verordening (EU) 2019/2088 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector, PbEU 2019, L 317.

in de verordening omschreven als: "ecologische, sociale en werkgelegenheidszaken, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en van omkoping".

Ten tweede bevat het eerste lid van artikel 1 enkele ondernemingsrechtelijke definities. Dit betreft de begrippen 'vennootschap', 'grote groep', 'dochtermaatschappij' en 'moedermaatschappij'. In dit besluit is gekozen voor de benaming 'vennootschap' als verzamelbegrip, omdat de richtlijn betrekking heeft op NV's en BV's en op commanditaire vennootschappen en vennootschappen onder firma waarvan alle vennoten die volledig jegens schuldeisers aansprakelijk zijn, NV's of BV's of kapitaalvennootschappen naar buitenlands recht zijn. Deze entiteiten worden in de richtlijn met 'onderneming' aangeduid. In het BW wordt gesproken over rechtspersonen, maar het bereik van die kring is op basis van artikel 2:360 BW ruimer dan de kring van rechtspersonen die onder de richtlijn valt. De term vennootschap in dit besluit dekt zowel de NV's en BV's als de commanditaire vennootschappen en de vennootschappen onder firma, waarop de richtlijn betrekking heeft. Stichtingen en verenigingen vallen buiten het bereik van deze richtlijn (zie artikel 19 bis, eerste lid, van de richtlijn). Uitzondering hierop zijn banken en verzekeringsmaatschappijen (in dit besluit steeds aangeduid als een organisatie van openbaar belang als bedoeld in artikel 2:398, zevende lid, onderdelen b en c, BW). Voor hen geldt de richtlijn ongeacht hun rechtsvorm (zie artikel 1, derde lid, van de richtlijn). Een ander begrip van organisaties van openbaar belang dan bedoeld in artikel 2:398, zevende lid, BW is hier niet van toepassing. Pensioenfondsen bijvoorbeeld worden in de Wet toezicht accountantsorganisaties als 'organisaties van openbaar belang' gekwalificeerd, maar vallen niet onder dit besluit indien zij geen vennootschap zijn in de zin van artikel 2, eerste lid, van dit besluit. Verder wordt het begrip 'grote groep' in artikel 1 gedefinieerd omdat in het BW de kwalificatie 'groot' niet wordt gebruikt. De definitie sluit aan bij de wijze waarop grote vennootschappen doorgaans worden aangeduid in Boek 2 BW, namelijk met een verwijzing naar artikel 2:397 BW. Een groep is groot als zij op geconsolideerde basis niet heeft voldaan aan ten minste twee van de drie in het eerste en tweede lid van dat artikel genoemde vereisten. Die vereisten luiden dat het balanstotaal niet meer bedraagt dan € 20 miljoen, de netto-omzet niet meer dan € 40 miljoen en het gemiddeld aantal werknemers minder dan 250 is. De groep die daarboven zit, wordt dus als groot gedefinieerd. Het bepalen van het moment waarop de vennootschap voldoet aan de kwalificatie-eis geschiedt op dezelfde wijze als is geregeld in artikel 3, tiende lid, van de richtlijn en in de aanhef van het eerste lid van de artikelen 2:395a tot en met 397 BW: een vennootschap valt pas onder de kwalificatie 'grote groep' als bedoeld in artikel 3, zevende lid, van de richtlijn als zij op twee opeenvolgende balansdata aan de gestelde criteria voldoet. Vervolgens is de kwalificatie 'grote groep' niet meer van toepassing als de vennootschap op twee opeenvolgende balansdata niet meer aan die criteria voor 'groot' voldoet. De term dochtermaatschappij (de richtlijn gebruikt de term dochteronderneming) heeft dezelfde betekenis als dochtermaatschappij in artikel 2:24a BW. Er is een definitie opgenomen om niet steeds in de tekst van het besluit te hoeven verwijzen naar een dochtermaatschappij als bedoeld in artikel 2:24a BW. Een moedermaatschappij wordt gedefinieerd als een vennootschap (ongeacht beursnotering) of een bank of verzekeringsmaatschappij (ongeacht beursnotering of rechtsvorm) die aan het hoofd staat van een groep als bedoeld in artikel 2:24b BW. De term moedermaatschappij sluit zo mede aan bij de reeds bestaande term dochtermaatschappij in artikel 2:24a BW.

Ten derde bevat het eerste lid van artikel 1 enkele definities die betrekking hebben op de verplichting voor een in de EU of EER gevestigde dochtermaatschappij of bijkantoor om een verslag met betrekking tot duurzaamheid op te stellen van het hele concern waarvan de uiteindelijke moedermaatschappij of op zichzelf staande vennootschap buiten de EU of de EER is gevestigd, zoals volgt uit de artikelen 9 tot en met 16 van dit besluit. Deze verplichting heeft betrekking op een aantal categorieën van vennootschappen die nader gedefinieerd moeten worden omdat ze in het BW als zodanig niet bekend zijn. Dit betreft de definities voor 'bijkantoor', 'uiteindelijke moedermaatschappij' en 'op zichzelf staande vennootschap'. Grote of beursgenoteerde dochtermaatschappijen en bijkantoren met een netto-omzet van meer dan € 40 miljoen, waarvan de zogenaamde uiteindelijke moedermaatschappij (de topholding) buiten de EU en de EER is gevestigd en een netto-omzet in de EER heeft van meer dan € 150 miljoen, moeten een (duurzaamheids)verslag publiceren met betrekking tot de hele groep van die uiteindelijke moedermaatschappij (zie hierover nader de artikelen 9 tot en met 16 van dit besluit). Ten behoeve van deze verplichting is in artikel 1 voor het begrip bijkantoor aangesloten op de definitie in het nieuwe lid 1bis van artikel 1 van de richtlijn en artikel 1 van het Implementatiebesluit openbaarmaking winstbelasting. Een bijkantoor heeft geen rechtspersoonlijkheid en is een in Nederland duurzaam aanwezig onderdeel van een rechtspersoon die niet onder het recht van een lidstaat van de EU of de EER valt. Deze buitenlandse rechtspersoon moet een rechtsvorm hebben die vergelijkbaar is met een NV of een BV. De uiteindelijke moedermaatschappij (de richtlijn gebruikt de term uiteindelijke moederonderneming) is een moedermaatschappij die de geconsolideerde jaarrekening opstelt van de grootste groep. Daarmee onderscheidt zij zich van tussenholdings. Deze definitie sluit aan bij de definitie uit artikel 40bis, eerste lid, eerste alinea, van de richtlijn, bij de artikelen 2:405 en 406 BW en bij het Implementatiebesluit openbaarmaking winstbelasting. Een op zichzelf staande vennootschap is in overeenstemming met artikel 40bis, eerste lid, derde alinea, van de richtlijn gedefinieerd als een vennootschap die geen deel uitmaakt van een groep als bedoeld in artikel 2:24b BW.

In het tweede lid is een specifieke definitie van netto-omzet opgenomen, die alleen geldt voor rechtspersonen die niet onder het recht van een EU- of EER-lidstaat vallen. De term inkomsten kan namelijk twee betekenissen hebben, afhankelijk van de rechtspersoon waar het om gaat. De term 'inkomsten' betekent voor onder het Nederlandse jaarrekeningenrecht vallende rechtspersonen de gangbare netto-omzet die is bedoeld in artikel 2:377, zesde lid, BW, die ook wordt gebruikt om de omvang te bepalen van rechtspersonen in de zin van de artikelen 2:395a-397 BW (onderdeel a). Die betekenis hoeft dus niet in dit besluit gedefinieerd te worden. Daarnaast heeft het besluit ook betrekking op niet in de EU of de EER gevestigde uiteindelijke moedermaatschappijen en op zichzelf staande vennootschappen. Daarom kunnen er vele stelsels voor financiële verslaglegging van toepassing zijn aan de hand waarvan de inkomsten van de desbetreffende rechtspersoon bepaald moeten worden om te kunnen vaststellen of haar dochtermaatschappij of bijkantoor in Nederland onder de rapporteringsverplichtingen valt. Voor al die overige rechtspersonen uit derde landen worden de inkomsten bedoeld zoals die worden vastgesteld volgens het stelsel voor financiële verslaglegging op basis waarvan in het desbetreffende land de jaarrekeningen worden opgesteld (zo volgt uit artikel 2, vijfde onderdeel, van de richtlijn). Dat kunnen ook de internationale jaarrekeningstandaarden IFRS zijn.

Artikel 2

Artikel 2 implementeert de artikelen 1, derde en vierde lid, en 19bis, eerste lid, van de richtlijn. Het eerste lid bepaalt welke vennootschappen en rechtspersonen jaarlijks een duurzaamheidsrapportering moeten opstellen. Dit betreffen op grond van onderdeel a allereerst beursgenoteerde vennootschappen (met uitzondering van micro-beursvennootschappen³⁰). Beursgenoteerde vennootschappen zijn in het besluit conform de richtlijn gekwalificeerd als vennootschappen waarvan aandelen of certificaten van aandelen in een EU- of EER-lidstaat verhandeld worden op een gereguleerde markt of multilaterale handelsfaciliteit als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht. Onderdeel b van het eerste lid regelt dat alle andere grote vennootschappen (niet zijnde beursvennootschappen) een duurzaamheidsrapportering in hun bestuursverslag moeten opnemen. Een vennootschap is groot wanneer de omvang ligt boven de criteria van artikel 2:397 BW, namelijk een balanstotaal van meer dan € 20 miljoen, de netto-omzet van meer dan € 40 miljoen en een gemiddeld aantal werknemers van meer dan 250. Uit het tweede lid van artikel 2 vloeit voort dat ongeacht hun rechtsvorm ook beursgenoteerde banken of verzekeraars (met uitzondering van beursgenoteerde micro-banken en beursgenoteerde micro-verzekeraars) en grote niet-beursgenoteerde banken en verzekeraars onder het bereik van de rapportageverplichting vallen. In dit tweede lid is aangesloten bij de definitie van een organisatie van openbaar belang als bedoeld in artikel 2:398, zevende lid, onderdelen b en c, BW (zie over het begrip organisatie van openbaar belang ook de toelichting bij artikel 1). Conform artikel 1, vierde lid, van de richtlijn zijn beleggingsinstellingen en instellingen voor collectieve beleggingen in effecten (icbe's) als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht uitgezonderd van de duurzaamheidsrapporteringsverplichting. Beheerders van beleggingsinstellingen, beheerders van icbe's en beleggingsondernemingen die individuele vermogens beheren, vallen niet onder de reikwijdte van het besluit voor zover het gaat om beleggingen van hun klanten. Deze financiële ondernemingen kunnen wel onder de reikwijdte van het besluit vallen wanneer het gaat om beleggingen voor eigen rekening. Ook DNB en nationale ontwikkelingsbanken vallen niet onder de reikwijdte van dit besluit (artikel 2, vierde lid).

Artikel 3

Artikel 3 implementeert de inhoudelijke eisen die de richtlijn in artikel 19bis aan de duurzaamheidsrapportering stelt en gaat in op doel en strekking van de duurzaamheidsrapportering. De toelichting hieronder is summier, omdat de Europese Commissie duurzaamheidsstandaarden heeft opgesteld die uitgebreid ingaan op de rapporteringseisen en waarin is gespecificeerd welke informatie verstrekt moet worden. Artikel 3, negende lid, verplicht de vennootschappen en rechtspersonen de duurzaamheidsrapportering op te stellen overeenkomstig die standaarden die de Commissie vaststelt op grond van artikel 29ter van de richtlijn. De standaarden zijn opgenomen in een uitvoeringsverordening, die rechtstreeks

---

³⁰ Micro-vennootschappen zijn volgens het Nederlandse en EU-recht vennootschappen die voldoen aan twee van de drie volgende criteria: balanstotaal maximaal € 350.000, netto-omzet maximaal € 700.000 en minder dan 10 werknemers (zie artikel 2:395a BW).

toepasselijk is in elke lidstaat. De standaarden worden om die reden niet nog nader geïmplementeerd in nationale wetgeving. De Commissie heeft een eerste verordening op 31 juli 2023 opgesteld.³¹ In de verordening zijn twaalf verslaggevingsstandaarden opgenomen. De eerste twee generieke standaarden bevatten algemene rapportageverplichtingen en regels over hoe de overige tien thematische standaarden moeten worden toegepast. De generieke standaarden behandelen concepten als dubbele materialiteit, rapportage over de waardeketen en hoe informatie moet worden verzameld. De overige, thematische, standaarden behandelen specifieke onderwerpen zoals klimaatverandering, vervuiling en circulaire economie. De standaarden uit deze verordening zijn 'sector-agnostisch', dat wil zeggen dat zij gelden voor alle vennootschappen en rechtspersonen die onder de richtlijn vallen, ongeacht de sector of sectoren waarin zij actief zijn. Zie nader paragraaf 2.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.

Eerste lid

Ingevolge het eerste lid moet de duurzaamheidsrapportering worden opgenomen in het bestuursverslag en wel in een als zodanig kenbaar onderdeel daarvan. Het is dus niet toegestaan de duurzaamheidsrapportering als een separaat verslag te presenteren. Opname in het bestuursverslag maakt duidelijk dat deze informatie in nauw verband moet worden gezien met de klassieke informatie in de jaarrekening en het bestuursverslag.

Tweede lid

De vennootschap of rechtspersoon moet volgens het eerste lid, eerste alinea, van artikel 19bis de duurzaamheidsrapportering opstellen vanuit het perspectief van de dubbele materialiteit. Dit betekent dat de vennootschap of rechtspersoon enerzijds moet rapporteren over de effecten die haar activiteiten hebben op duurzaamheidskwesties en anderzijds over de invloed die duurzaamheidskwesties hebben op haar. Deze dubbele materialiteit vormt de basis van de duurzaamheidsrapportering. Dit is een ander begrip dan het materialiteitsbegrip dat wordt gehanteerd bij financiële verslaggeving en dat betrekking heeft op de vraag of informatie materieel is. Daarvan is sprake als het weglaten of het onjuist weergeven ervan de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen, zou kunnen beïnvloeden. Dat begrip blijft ook bij de duurzaamheidsrapportering een rol spelen, omdat de duurzaamheidsrapportering informatie dient te verstrekken die materieel van belang is om de gebruikers (vanuit beide perspectieven) inzicht te verschaffen in de onderwerpen waarover gerapporteerd wordt. Zowel het materiële belang als het dubbele materialiteitsperspectief is nader uitgewerkt in de standaarden voor de duurzaamheidsrapportering die door de Europese Commissie zijn opgesteld.

Derde tot en met vijfde lid

Het derde tot en met vijfde lid van artikel 3 implementeert artikel 19bis, tweede lid, van de richtlijn dat de hoofdlijnen geeft van de inhoud van de duurzaamheidsrapportering. De duurzaamheidsrapportering omvat diverse onderwerpen, die allemaal in het kader van de

---

³¹ Gedelegeerde Verordening (EU) van de Commissie tot aanvulling van Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en van de Raad wat betreft standaarden voor duurzaamheidsrapportering, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=PI_COM:C\(2023\)5303](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=PI_COM:C(2023)5303). Publicatie van de verordening met deze set standaarden in het officiële publicatieblad van de EU wordt voorzien in de loop van 2023.

duurzaamheidskwesities beschreven moeten worden. De informatie moet verder betrekking hebben op tijdhorizonten op korte, middellange en lange termijn, naargelang het geval. De duurzaamheidsrapportering bevat de volgende informatie over de vennootschap of rechtspersoon:

- a) een korte beschrijving van het businessmodel en de strategie, met inbegrip van onder meer de plannen van de vennootschap of rechtspersoon om ervoor te zorgen dat haar bedrijfsmodel en strategie verenigbaar zijn met de overgang naar een duurzame economie;
- b) een beschrijving van de tijdsgebonden doelen met betrekking tot duurzaamheidskwesities;
- c) een beschrijving van de rol van het bestuur en de raad van commissarissen bij de duurzaamheidskwesities, van hun deskundigheid en vaardigheden op dat terrein of van de toegang die zij hebben tot die deskundigheid en vaardigheden;
- d) een beschrijving van het beleid met betrekking tot duurzaamheidskwesities;
- e) informatie over het bestaan van stimuleringsregelingen in verband met duurzaamheidsthema's, bijvoorbeeld door de prestaties van de vennootschap of rechtspersoon te beoordelen in het licht van specifieke, duurzaamheidsgerelateerde doelen en bonussen voor het bestuur te koppelen aan het behalen van die doelen;
- f, onder 1°) een beschrijving van het due-diligenceproces dat wordt toegepast ten aanzien van duurzaamheidskwesities in overeenstemming met de vereisten van het Europees recht (hier worden de vereisten bedoeld uit het richtlijnvoorstel inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid³² waar thans in Europa onderhandelingen over plaatsvinden, zie over dit richtlijnvoorstel nader paragraaf 2.1 van het algemeen deel);
- f, onder 2°) een beschrijving van de belangrijkste daadwerkelijke of potentiële ongunstige effecten die verband houden met de eigen activiteiten en die van de waardeketen;
- f, onder 3°) een beschrijving van de maatregelen die zijn genomen ten aanzien van daadwerkelijke of potentiële negatieve effecten, en het resultaat van dergelijke maatregelen;
- g) een beschrijving van de voornaamste risico's met betrekking tot duurzaamheidskwesities; en
- h) indicatoren die voor de bedoelde rapportage relevant zijn.

De vennootschap of rechtspersoon beschrijft tot slot het proces dat is uitgevoerd ter vaststelling van de benodigde informatie. Ook hiervoor geldt dat al deze onderwerpen nader zijn uitgewerkt in de standaarden voor de duurzaamheidsrapportering die door de Europese Commissie zijn opgesteld.

Zesde lid

De duurzaamheidsrapportering moet overeenkomstig het zesde lid, dat artikel 19bis, derde lid, eerste en tweede alinea, van de richtlijn implementeert, in voorkomend geval, informatie bevatten over de eigen activiteiten en over de waardeketen van de vennootschap of rechtspersoon, met inbegrip van haar eigen activiteiten, haar producten en diensten, haar zakelijke betrekkingen en haar toeleveringsketen. Verder bevat het zesde lid een tijdelijke regeling. Indien gedurende de eerste drie jaar waarin dit besluit van toepassing is, niet alle informatie over de waardeketen van de vennootschap of rechtspersoon beschikbaar is om te kunnen voldoen aan de eisen die aan de duurzaamheidsrapportering zijn gesteld, moet zij uitleggen welke inspanningen zijn geleverd om

---

³² Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937, van 23 februari 2022, COM(2022) 71 final.

die informatie te verkrijgen. Voorts moet in dat geval worden toegelicht waarom die informatie niet kon worden verkregen en welke plannen de vennootschap of rechtspersoon heeft om die informatie in de toekomst wel te verkrijgen, conform het principe van pas-toe-of-leg-uit. Die drie jaar zijn gekoppeld aan de gefaseerde inwerkingtreding in artikel 20, eerste lid, van dit besluit. Bijvoorbeeld in het geval het boekjaar van een grote vennootschap begint op 1 december, kan deze vennootschap nog voor het boekjaar dat loopt van 1 december 2028 tot 1 december 2029 van deze bepaling gebruik maken. Op grond van artikel 20, eerste lid, onderdeel c, geldt immers dat voor grote vennootschappen het besluit van toepassing is op bestuursverslagen die worden opgesteld over de boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2025. Deze tijdelijke regeling vervalt met ingang van 1 januari 2030 (zie hierover nader artikel 21, eerste lid, van dit besluit).

Zevende lid

Uit het zevende lid, dat de derde alinea van artikel 19bis, derde lid, van de richtlijn implementeert, volgt dat de informatie in de duurzaamheidsrapportering in voorkomend geval moet verwijzen naar het bestuursverslag en de jaarrekening en eventueel aanvullende uitleg moet geven. Deze bepaling sluit aan op artikel 2:391, vierde lid, BW waaruit volgt dat de informatie die op grond van artikel 2:391, eerste lid, BW in het bestuursverslag moet staan, verwijzingen naar en aanvullende uitleg over posten in de jaarrekening dient te bevatten, indien dit noodzakelijk is voor het verschaffen van een getrouw beeld in het bestuursverslag. Bij het zevende lid kan bijvoorbeeld worden gedacht aan verwijzingen in het deel van het bestuursverslag dat specifiek over duurzaamheidsrapportering gaat, naar de informatie over essentiële immateriële middelen die ingevolge artikel 17 op grond van artikel 3e van het Besluit inhoud bestuursverslag in het bestuursverslag dient te worden opgenomen, maar geen onderdeel uitmaakt van het deel van het bestuursverslag dat de duurzaamheidsrapportering betreft.

Achtste lid

In het achtste lid is de optie overgenomen die de laatste alinea van artikel 19bis, derde lid, van de richtlijn de lidstaten biedt om toe te staan dat informatie over ophanden zijnde ontwikkelingen of zaken waarover wordt onderhandeld en die uit hoofde van dit besluit in de duurzaamheidsrapportering moet worden opgenomen, in uitzonderlijke gevallen kan worden weggelaten. Zie voor een nadere toelichting op de toepassing van deze optie paragraaf 3.3 van het algemeen deel van de toelichting.

Negende lid

In het negende lid is het vierde lid van artikel 19bis van de richtlijn geïmplementeerd. Hierin is bepaald dat de informatie met betrekking tot duurzaamheidskwesaties moet worden gerapporteerd overeenkomstig de standaarden die door de Europese Commissie zijn vastgesteld op grond van artikel 29ter van de richtlijn. Voor nadere uitleg over deze standaarden wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van het algemeen deel van de toelichting.

Tiende lid

In het tiende lid is artikel 19bis, achtste lid, van de richtlijn geïmplementeerd. Een vennootschap of rechtspersoon die een duurzaamheidsrapportering heeft opgesteld, heeft daarmee ook voldaan aan de verplichting van artikel 2:391, eerste lid, BW. In het eerste lid, derde volzin, van dit artikel is voorgeschreven dat in het bestuursverslag ook niet-financiële prestatie-indicatoren, met inbegrip van milieu- en personeelsaangelegenheden, moeten worden opgenomen als dat noodzakelijk is voor een goed begrip van de ontwikkeling, de resultaten of de positie van de rechtspersoon of groepsmaatschappijen.

Artikel 4

Op grond van artikel 4 (ter implementatie van artikel 19bis, zesde lid, van de richtlijn) heeft een aantal vennootschappen en rechtspersonen die onder het bereik van de richtlijn vallen de mogelijkheid om een duurzaamheidsrapportering op te stellen die beperkter in omvang is. Het gaat daarbij om kleine en middelgrote beursgenoteerde vennootschappen, om kleine en middelgrote beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen (ongeacht rechtsvorm) en om kleine en niet-complexe kredietinstellingen en (her)verzekeringscaptive's, die hetzij kwalificeren als 'groot' in de zin van het Burgerlijk Wetboek, hetzij – als zij beursgenoteerd zijn – als 'klein' of 'middelgroot' in de zin van het Burgerlijk Wetboek (zie het eerste lid van artikel 4). Het tweede lid van artikel 4 bepaalt welke informatie de hiervoor genoemde vennootschappen en rechtspersonen, in afwijking van de voorschriften van artikel 3, dienen op te nemen in deze beperkte duurzaamheidsrapportering. Zij kunnen hun rapportering beperken tot ten eerste een korte beschrijving van het bedrijfsmodel en de strategie, ten tweede een beschrijving van het beleid met betrekking tot duurzaamheidskwesaties, ten derde de belangrijkste feitelijke of potentiële negatieve effecten van de vennootschap of rechtspersoon op duurzaamheidskwesaties, en de maatregelen die zijn genomen om die effecten in kaart te brengen, te monitoren, te voorkomen, te beperken of te verhelpen, ten vierde de voornaamste risico's in verband met duurzaamheidskwesaties en de beheersing daarvan en ten vijfde de essentiële indicatoren die nodig zijn voor de informatieverschaffing als hier bedoeld. De dubbele materialiteit blijft voor deze vennootschappen en rechtspersonen van toepassing. Overigens laat artikel 4 onverlet dat de vennootschappen en rechtspersonen die onder de reikwijdte van dit artikel vallen conform artikel 5 vrijgesteld kunnen zijn van rapportage omdat zij, kort gezegd, onder de vrijstelling voor dochtermaatschappijen vallen (zie hierna ook de toelichting op artikel 5).

Het derde lid van artikel 4 bepaalt dat deze vereenvoudigde duurzaamheidsrapportering moet worden gerapporteerd overeenkomstig daartoe door de Europese Commissie vastgestelde rapportagestandaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen. Artikel 29quater van de richtlijn geeft de Commissie de bevoegdheid om deze vereenvoudigde en proportionele standaarden op te stellen.

Verder geldt hetgeen in het tiende lid van artikel 3 is bepaald ten aanzien van de in het bestuursverslag op te nemen niet-financiële essentiële prestatie-indicatoren, mutatis mutandis ook voor de vereenvoudigde duurzaamheidsrapportering: ook met deze vereenvoudigde duurzaamheidsrapportering voldoet de vennootschap of rechtspersoon aan de verplichting om

dergelijke indicatoren op te nemen in het bestuursverslag, zoals voorgeschreven in artikel 2:391, eerste lid, BW (zie artikel 4, vierde lid).

In het vijfde lid is een andere verlichtende maatregel opgenomen voor kleine en middelgrote beursvennootschappen en voor kleine en middelgrote beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen (ongeacht rechtsvorm). Zij kunnen voor boekjaren die aanvangen vóór 1 januari 2028 geheel afzien van het opnemen van een duurzaamheidsrapportering in hun bestuursverslag. Zij moeten dan wel in het bestuursverslag kort aangeven waarom zij die rapportering niet hebben opgenomen. De richtlijn heeft verder geen voorwaarden gesteld aan deze motivering. In artikel 21, tweede lid, is opgenomen dat dit artikellid komt te vervallen met ingang van 1 januari 2029.

Artikel 5

Artikel 5 implementeert de artikelen 19bis, negende en tiende lid, en 29bis, achtste en negende lid, van de richtlijn en regelt de vrijstelling voor dochtermaatschappijen van de verplichting een eigen duurzaamheidsrapportering op te stellen indien hun duurzaamheidsinformatie is meegenomen in het geconsolideerde bestuursverslag of de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering van de moedermaatschappij.

Eerste, tweede en derde lid

Het eerste lid bepaalt ter implementatie van de aanhef van artikel 19bis, negende lid, van de richtlijn dat een dochtermaatschappij (en haar eventuele dochtermaatschappijen) onder voorwaarden is vrijgesteld van de rapportageverplichtingen over duurzaamheid zoals opgenomen in dit besluit, mits zij geen grote beursvennootschap is (zie het zevende lid). Voor de toepassing van deze uitzondering is op grond van onderdeel a van het eerste lid vereist dat de moedermaatschappij die onder het recht valt van een lidstaat van de EU of de EER, de duurzaamheidsinformatie van deze dochtermaatschappij (en haar eventuele dochtermaatschappijen) heeft verwerkt in haar geconsolideerde bestuursverslag. De duurzaamheidsrapportering in dit verslag moet zijn opgesteld overeenkomstig de standaarden die door de Europese Commissie op grond van artikel 29ter van de richtlijn zijn opgesteld voor in de EU of de EER gevestigde ondernemingen (vgl. artikel 6, eerste lid, in samenhang met artikel 3, negende lid). In het geval van een dochtermaatschappij van een moedermaatschappij die niet onder het recht valt van een lidstaat van de EU of de EER, moet deze dochtermaatschappij (en haar eventuele dochtermaatschappijen) zijn opgenomen in de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering van de moedermaatschappij. Het kan immers zijn dat een dergelijke moedermaatschappij geen geconsolideerd bestuursverslag hoeft op te stellen (zie onderdeel b). In dit geval is in onderdeel b verder expliciet bepaald dat de duurzaamheidsrapportering moet zijn opgesteld overeenkomstig de duurzaamheidsrapporteringsstandaarden die door de Commissie op grond van artikel 29ter worden opgesteld voor in de EU of de EER gevestigde ondernemingen, of overeenkomstig standaarden die op grond van een uitvoeringshandeling van de Commissie gelijkwaardig worden geacht. Op het moment van schrijven van deze toelichting, moet de Commissie nog bepalen welke (internationale) standaarden of standaarden uit derde landen als

gelijkwaardig aan de Europese standaarden kunnen worden beschouwd. Tot slot regelt onderdeel c dat de vrijstelling onder dezelfde voorwaarde ook van toepassing is op een moedermaatschappij die tevens een dochtermaatschappij is, de zogenaamde tussenholding. Het kan hier zowel gaan om een moedermaatschappij die onder het recht valt van een lidstaat van de EU of de EER als om een moedermaatschappij die daar niet onder valt. Deze vrijstelling voor moedermaatschappijen die tevens dochtermaatschappijen zijn, is opgenomen in artikel 29bis, achtste lid, van de richtlijn. Het tweede en derde lid bepalen ter implementatie van de onderdelen a, b en c van artikelen 19bis, negende lid, en 29bis, achtste lid, van de richtlijn dat de vrijstelling verder alleen van toepassing is wanneer het bestuursverslag van de dochtermaatschappij bepaalde informatie bevat over haar moedermaatschappij. Het gaat daarbij op grond van het tweede lid, kort gezegd, om de naam en zetel van de moedermaatschappij, de weblink naar het geconsolideerde bestuursverslag respectievelijk de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering, de weblink naar het assuranceoordeel bij de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering en de mededeling dat de dochtermaatschappij is vrijgesteld. Deze vereisten dragen ertoe bij dat de geconsolideerde duurzaamheidsinformatie eenvoudig te vinden is voor gebruikers (zie overweging 25 van de preambule van de richtlijn). In het vijfde lid is een vrijstelling opgenomen van deze verplichting uit het tweede lid, voor het geval de dochtermaatschappij is vrijgesteld van het opstellen van een bestuursverslag op basis van artikel 2:403 BW (de zogenaamde concernvrijstelling). Als de moedermaatschappij niet onder het recht van een lidstaat van de EU of de EER valt, moet volgens het derde lid eveneens aan een aantal andere vereisten worden voldaan (naast de vereisten genoemd in het tweede lid). Het gaat daarbij om openbaarmaking door de dochtermaatschappij van de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering en het assuranceoordeel over de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering van de moedermaatschappij. Deze stukken moeten openbaar worden gemaakt conform artikel 2:394 BW. De geconsolideerde duurzaamheidsrapportering moet tevens in het vereiste digitale formaat worden opgesteld (zie hiervoor nader artikel 18 van dit besluit). Verder volgt uit het derde lid dat in het bestuursverslag van de vrijgestelde dochtermaatschappij of in de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering die is opgesteld door de moedermaatschappij ook moet worden gerapporteerd over de vrijgestelde dochtermaatschappij op basis van de Taxonomieverordening³³. Dat betekent dat in een van de twee verslagen op basis van artikel 8 uit de Taxonomieverordening aan de hand van de in dat artikel genoemde KPI's (*Key Performance Indicators*) moet worden gerapporteerd welk deel van de omzet, kapitaaluitgaven en operationele uitgaven van de dochtermaatschappij (en haar dochtermaatschappijen) ecologisch duurzaam zijn. Het vrijstellingsregime op grond van dit artikel moet overigens niet worden verward met het huidige vrijstellingsregime voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening en geconsolideerd bestuursverslag (bijvoorbeeld op basis van artikel 2:408 BW). Het is bijvoorbeeld niet zo dat een vennootschap of rechtspersoon die is vrijgesteld van het opstellen van een geconsolideerd bestuursverslag, daarmee ook automatisch is vrijgesteld van het opstellen van een geconsolideerde duurzaamheidsrapportering, om het enkele feit dat het

---

³³ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PbEU 2020. L198).

duurzaamheidsrapportering onderdeel is van het bestuursverslag (zie overweging 26 van de preambule van de CSRD en artikel 23, vierde lid, onderdeel b, en achtste lid, onderdeel b, onder i en iii van de richtlijn).

Vierde lid

Het vierde lid implementeert de lidstaatoptie uit de derde alinea van de artikelen 19bis, negende lid, en 29bis, achtste lid, van de richtlijn. Deze optie houdt in dat de lidstaat onder wiens nationaal recht de vrijgestelde dochtermaatschappij valt, kan eisen dat het geconsolideerde bestuursverslag respectievelijk de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering van de moedermaatschappij wordt gepubliceerd in een taal die door die lidstaat aanvaard wordt, en dat dus zo nodig moet worden voorzien in een vertaling naar die taal. Onder het huidige Nederlandse recht volgt reeds uit de artikelen 2:394, eerste en vierde lid, en 2:403, eerste lid, onderdelen d en e, BW dat het bestuursverslag voor zover het niet is gesteld of vertaald in het Nederlands, moet zijn gesteld of vertaald in het Frans, Duits of Engels. Het ligt voor de hand dat er aan de duurzaamheidsrapportering dezelfde taaleisen worden gesteld als aan het bestuursverslag. Op grond van artikel 5, derde lid, onderdeel a, zijn de bepalingen van artikel 2:394, eerste en vierde lid, BW tevens van toepassing op de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering. Nu van deze optie gebruik is gemaakt, moet volgens de richtlijn erin zijn voorzien dat indien het geconsolideerde bestuursverslag of de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering een niet-gewaarmerkte vertaling is, de vertaling een verklaring bevat in die zin.

Vijfde lid

Het vijfde lid implementeert de vierde alinea van de artikelen 19bis, negende lid en 29bis, achtste lid, van de richtlijn en gaat over een vrijstelling van het vermelden van de informatie die ingevolge het tweede lid moet worden opgenomen in het bestuursverslag van de vrijgestelde dochtermaatschappij. Die dochtermaatschappij kan immers zijn vrijgesteld van het opstellen van een bestuursverslag op basis van artikel 2:403, derde lid, BW, omdat haar gegevens zijn opgenomen in het geconsolideerde bestuursverslag van haar moedermaatschappij (artikel 2:391, eerste lid, BW). In dat geval hoeft ze niet de informatie van het tweede lid te verstrekken. Overigens vloeit uit artikel 2:403, eerste lid, onderdelen e en g, BW in dit geval voort dat de dochtermaatschappij die is vrijgesteld van het opstellen van het bestuursverslag (op grond van artikel 2:403 BW), het geconsolideerde bestuursverslag van de moedermaatschappij (zie artikel 2:391, eerste lid, eerste volzin) openbaar maakt overeenkomstig artikel 2:394 BW.

Zesde lid

Het zesde lid dient ter implementatie van artikel 29bis, vierde lid, tweede alinea, van de richtlijn en bepaalt dat de moedermaatschappij in haar geconsolideerde bestuursverslag moet vermelden welke in de consolidatie opgenomen dochtermaatschappijen zijn vrijgesteld van de enkelvoudige of geconsolideerde duurzaamheidsrapportering op grond van het eerste lid.

Zevende lid

Het zevende lid implementeert de artikelen 19bis, tiende lid, en 29bis, negende lid, van de richtlijn en bepaalt dat grote beursgenoteerde vennootschappen geen gebruik mogen maken van de vrijstelling van dit artikel.

Achtste en negende lid

Het achtste en negende lid dienen ter implementatie van de vijfde en zesde alinea van de artikelen 19bis, negende lid, en 29bis, achtste lid, van de richtlijn. Lid 8 regelt dat banken die blijvend zijn aangesloten bij een centrale kredietinstelling, als bedoeld in artikel 3:111 van de Wet op het financieel toezicht worden beschouwd als dochtermaatschappijen van deze centrale kredietinstellingen. Hetzelfde geldt op grond van lid 9 voor bepaalde verzekeraars die deel uitmaken van een groep waarop op groepsniveau toezicht wordt uitgeoefend. Deze verzekeraars worden ook beschouwd als dochtermaatschappijen van de moedermaatschappijen van die groep.

Tiende lid

Het tiende lid dient ter implementatie van de artikelen 29quinqüies en artikel 30, eerste lid, tweede en vijfde alinea, van de richtlijn. De tweede zin van het zesde lid regelt dat de dochtermaatschappijen die op grond van het eerste lid zijn vrijgesteld van de enkelvoudige of geconsolideerde duurzaamheidsrapportering niet hoeven te voldoen aan de verplichting om dat bestuursverslag te publiceren in het door de Europese Commissie voorgeschreven uniforme elektronische formaat (artikel 29quinqüies van de richtlijn). Verder mogen deze vrijgestelde dochtermaatschappijen gebruik maken van de vrijstelling om hun bestuursverslag niet bij het handelsregister openbaar te hoeven maken maar er een afschrift van te verstrekken tegen administratiekosten (zie artikel 2:394, vierde lid, eerste tot en met derde zin, BW). Die vrijstelling blijft immers gelden als de desbetreffende vennootschap of rechtspersoon geen duurzaamheidsrapportering hoeft op te nemen in het bestuursverslag zoals het geval is bij vrijgestelde dochterondernemingen (zie artikel 30, eerste lid, laatste alinea, van de richtlijn). Tevens hoeven deze vrijgestelde dochtermaatschappijen het bestuursverslag niet op de eigen website openbaar te maken (zie artikel 2:394, vierde lid, vierde en vijfde zin, BW).

Artikel 6

Artikel 6 geeft regels voor de duurzaamheidsrapportering over de groep die door een moedermaatschappij van een grote groep in haar geconsolideerde bestuursverslag moet worden opgenomen. Het artikel dient ter implementatie van artikel 29bis, eerste tot en met derde lid, vierde lid, eerste alinea, vijfde en zevende lid, van de richtlijn.

Eerste lid

Het eerste lid implementeert artikel 29bis, eerste lid, tweede lid, derde lid, eerste, tweede en vierde alinea, en vijfde lid, van de richtlijn. In de richtlijn zijn alle vereisten voor de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering apart uitgewerkt in artikel 29bis, ook al zijn deze vereisten voor een belangrijk deel gelijk aan de vereisten voor de enkelvoudige duurzaamheidsrapportering. Omwille van de leesbaarheid en bondigheid zijn in artikel 6, eerste lid,

de gelijklopende vereisten voor de enkelvoudige duurzaamheidsrapportering van overeenkomstige toepassing verklaard op de duurzaamheidsrapportering over de grote groep die moet worden opgenomen in het geconsolideerde bestuursverslag. Het gaat daarbij om het van overeenkomstige toepassing verklaren van de vereisten van artikel 3, eerste tot en met zesde, achtste en negende lid van dit besluit. Die leden betreffen de plaats van de duurzaamheidsrapportering in het bestuursverslag, het beginsel van de dubbele materialiteit, de inhoud en de totstandkoming van die rapportering, de informatie over de waardeketen, de mogelijkheid om informatie achterwege te laten en de toepasbaarheid van de standaarden. Het enige verschil daarin is dat artikel 19bis zich richt tot de onderneming en artikel 29bis tot de groep. De vereisten die aanvullend gelden voor de duurzaamheidsrapportering over de grote groep in het geconsolideerde bestuursverslag of zich niet goed lenen voor van overeenkomstige toepassing verklaring, zijn uitgewerkt in het tweede tot en met vierde lid van dit artikel.

Tweede lid

Het tweede lid implementeert artikel 29bis, derde lid, derde alinea, van de richtlijn. Het lid bepaalt dat de duurzaamheidsrapportering, in voorkomend geval, tevens verwijzingen naar en aanvullende uitleg over andere informatie die in het geconsolideerde bestuursverslag is opgenomen en de bedragen die in de geconsolideerde jaarrekening zijn vermeld. Deze bepaling komt overeen met wat het zesde lid van artikel 3 regelt voor de enkelvoudige duurzaamheidsrapportering.

Derde lid

Het derde lid implementeert de eerste alinea van artikel 29bis, vierde lid, van de richtlijn. Het lid schrijft voor dat in de duurzaamheidsrapportering in het geconsolideerde bestuursverslag aandacht moet worden besteed aan een of meer individuele dochtermaatschappij(en), indien er aanzienlijke verschillen bestaan tussen de groep en die dochter(s) op het gebied van de effecten op duurzaamheidskwesties en op het terrein van de risico's in verband met duurzaamheidskwesties. Volgens overweging 26 van de preambule van de CSRD is hiervan sprake in het geval waarin de verschillen tussen de situatie van de groep en die van de individuele dochtermaatschappijen, of tussen de situatie van individuele dochtermaatschappijen in verschillende gebieden onderling, bijzonder groot zijn en het ontbreken van aanvullende informatie over de afzonderlijke dochtermaatschappij, de gebruiker van de informatie ertoe zou brengen een wezenlijk andere conclusie te trekken over die risico's voor of effecten van de dochtermaatschappij.

Vierde lid

Het vierde lid implementeert artikel 29bis, zevende lid, van de richtlijn. Een moedermaatschappij die de duurzaamheidsrapportering heeft opgenomen in het geconsolideerde bestuursverslag, heeft daarmee ook voldaan aan de verplichting van artikel 2:391, eerste lid, derde volzin, BW. In dat lid is voorgeschreven dat in het bestuursverslag ook niet-financiële prestatie-indicatoren, met inbegrip van milieu- en personeelsaangelegenheden, moeten worden opgenomen als dat noodzakelijk is voor een goed begrip van de ontwikkeling, de resultaten of de positie van de rechtspersoon of groepsmaatschappij. Artikel 2:391, eerste lid, is immers ook van toepassing op het geconsolideerde bestuursverslag.

Artikel 7

Artikel 7 implementeert de tijdelijke regeling uit artikel 48decies van de richtlijn. Tot 6 januari 2030 kan een in Nederland gevestigde dochtermaatschappij die onder artikel 2 of artikel 6 van dit besluit valt en waarvan de moedermaatschappij buiten de EU of EER is gevestigd, een geconsolideerde duurzaamheidsrapportering opstellen waarin alle in de EU of EER gevestigde dochtermaatschappijen van die moedermaatschappij die onder het bereik van de artikelen 19bis en 29bis van de richtlijn vallen, worden meegenomen. De rapporterende dochtermaatschappij betreft haar 'zustermaatschappijen' in de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering. Deze vorm van consolidatie wordt ook wel aangeduid als artificiële consolidatie.

Daarmee zijn alle in de EU of EER gevestigde dochtermaatschappijen die in die consolidatie zijn opgenomen, vrijgesteld van de eigen rapporteringsverplichting uit artikel 2. Dit laatste vloeit voort uit het derde lid van artikel 7 waarin staat dat voor de toepassing van de ingevolge artikel 5 verleende vrijstelling, rapportering overeenkomstig artikel 7 geacht wordt te zijn rapportering door een moedermaatschappij op groepsniveau, met betrekking tot de in de consolidatie opgenomen dochtermaatschappijen. De Nederlandse dochtermaatschappij die deze duurzaamheidsrapportering opstelt, moet een van de dochtermaatschappijen zijn die in ten minste een van de voorafgaande vijf boekjaren de grootste omzet van de groep in de EU of EER heeft behaald, in voorkomend geval op geconsolideerde basis. Deze geconsolideerde duurzaamheidsrapportering moet voldoen aan de eisen die ook gelden voor de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering die is opgesteld door een moedermaatschappij die gevestigd is buiten de EU of EER, bedoeld in artikel 5, lid 1, onderdeel b.

Deze geconsolideerde duurzaamheidsrapportering komt niet in de plaats van het verslag inzake duurzaamheid over het hele wereldwijde concern van de buiten de EU of EER gevestigde moedermaatschappij, dat in het derde hoofdstuk van dit besluit is geregeld. Het is een optionele bepaling. De openbaarmaking van deze rapportering vindt plaats bij het handelsregister overeenkomstig artikel 2:394 BW. De rapportering moet worden opgesteld overeenkomstig het door de Europese Commissie op te stellen uniform elektronisch verslagleggingsformaat dat in artikel 18 is geregeld (zie de verwijzing in artikel 7, tweede lid, naar artikel 4a van het Besluit elektronische deponering handelsregister).

In deze geconsolideerde duurzaamheidsrapportering moet verder worden gerapporteerd op basis van de Taxonomieverordening. Dat betekent, kort gezegd, dat in de rapportering op basis van artikel 8 uit de Taxonomieverordening aan de hand van de in dat artikel genoemde KPI's (*Key Performance Indicators*) moet worden gerapporteerd over de activiteiten van alle dochtermaatschappijen die zijn opgenomen in de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering. Deze rapportering wordt geacht te voldoen aan de voorwaarden van artikel 5, derde lid, onderdeel b.

Artikel 48decies stelt dat de lidstaten tot 6 januari 2030 het opstellen van een dergelijk geconsolideerde duurzaamheidsrapportering moeten toestaan. Uitgaande van boekjaren die gelijklopen aan kalenderjaren, zou dat betekenen dat wanneer de Europese tak van een concern van deze mogelijkheid gebruik wil maken, ze een verslag over boekjaar 2029 uiterlijk op 5 januari

2030 moet afronden. Dat lijkt een vrijwel onmogelijk te halen verslagdatum, mede omdat de rapporterende dochtermaatschappij afhankelijk is van de aanlevering van de informatie door de andere dochtermaatschappijen. Daarom is de toepassing van artikel 7 mogelijk tot en met boekjaren die ingaan op uiterlijk 6 januari 2028. Dat komt in de praktijk neer op boekjaar 2028. Het opstellen gebeurt in het jaar na de balansdatum, dus in 2029. De publicatie dient uiterlijk twaalf maanden na de balansdatum plaats te vinden, dus uiterlijk 31 december 2029. Mocht een vennootschap of rechtspersoon een boekjaar hebben dat begint tussen 31 december en 6 januari, dan heeft zij uitloop tot 6 januari 2030. In artikel 21, derde lid, is geregeld dat artikel 7 vervalt met ingang van 6 januari 2030.

Artikel 8

Artikel 8 betreft het onderzoek waaraan de accountant de duurzaamheidsrapportering moet onderwerpen en de assuranceverklaring die hij hierover moet opstellen. Het artikel implementeert de wijzigingen die de CSRD aanbrengt in artikel 28bis, tweede en vijfde lid, van de Auditrichtlijn³⁴ en artikel 34, eerste lid, onderdeel a bis, van de Jaarrekeningrichtlijn.

Artikel 8, eerste lid, bepaalt dat de externe accountant die ook de jaarrekening controleert, onderzoek dient te doen naar de duurzaamheidsrapportering. Hij geeft zijn oordeel (het assuranceoordeel) over de overeenstemming van de duurzaamheidsrapportering met de bij en krachtens de wet gestelde voorschriften op basis van een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid (*limited assurance*). De accountant die een onderzoek heeft gedaan op basis van een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid, formuleert zijn oordeel gewoonlijk negatief: hij verklaart dat hij geen kwesties heeft vastgesteld op grond waarvan zou kunnen worden geconcludeerd dat het document een materiële onjuistheid bevat. De uitkomsten van een onderzoek op basis van een assuranceopdracht met een redelijke mate van zekerheid worden gewoonlijk positief geformuleerd. Dat onderzoek is uitgebreider en vindt plaats op basis van vooraf vastgestelde criteria. De Europese Commissie heeft onderkend dat door het ontbreken van een gemeenschappelijk overeengekomen standaard voor de assurance van duurzaamheidsrapportering, die redelijke mate van zekerheid nog niet verlangd kan worden. Er is immers geen overeenstemming over wat die redelijke mate van zekerheid precies inhoudt, vooral als het gaat om toekomstgerichte en kwalitatieve informatie. Daarom is in artikel 26bis van de door de richtlijn gewijzigde Auditrichtlijn, bepaald dat de Commissie uiterlijk op 1 oktober 2028 gedelegeerde regelgeving opstelt met daarin standaarden voor een redelijke mate van zekerheid. Zij moet daartoe eerst bepalen of een assuranceopdracht met een redelijke mate van zekerheid haalbaar is voor de accountants en controleurs. In de standaarden dient ze rekening te houden met de uitkomsten van dat onderzoek. Als blijkt dat de standaarden ingevoerd kunnen worden, zal de Commissie in die gedelegeerde regelgeving de datum bekendmaken met ingang waarvan het assuranceoordeel gebaseerd zal moeten zijn op een assuranceopdracht met een redelijke mate

---

³⁴ Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, tot wijziging van de Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 84/253/EEG van de Raad (PbEU 2006, L 157)

van zekerheid, met inachtneming van de desbetreffende standaarden. Deze overgang naar dit bredere accountantsonderzoek is geregeld in het vierde lid van artikel 8.

Een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid sluit ook aan bij de praktijk voor controle door de accountant van het bestuursverslag op basis van artikel 2:393, derde lid, BW en voorheen ook bij de controle van de niet-financiële informatie op basis van het Besluit niet-financiële informatie. De accountant onderzoekt of het bestuursverslag overeenkomstig de wet is opgesteld en of het in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving, materiële onjuistheden bevat.

Overigens zullen er ook al uiterlijk op 1 oktober 2026 door de Europese Commissie standaarden worden opgesteld, op basis waarvan de accountants het onderzoek van de duurzaamheidsrapportering dienen uit te voeren (artikel 26bis van de door de richtlijn gewijzigde Auditrichtlijn). Dit zijn standaarden ten behoeve van een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid. Zij gaan over de procedure die de accountant dient te volgen om tot zijn assuranceoordeel te komen. Ter implementatie daarvan wordt door middel van een wijziging van artikel 25 van de Wet toezicht accountantsorganisaties in het voorstel voor de Wet implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering geregeld dat de accountant moet voldoen aan de assurancestandaarden zodra die door de Commissie zullen worden vastgesteld. In afwachting van die assurancestandaarden van de Commissie kunnen lidstaten nationale assurancestandaarden toepassen. Dit maakt het mogelijk om de nationale standaarden van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants toe te passen zolang er geen internationale controlestandaarden zijn goedgekeurd.³⁵

Het assuranceoordeel betreft de overeenstemming van de duurzaamheidsrapportering met de bij en krachtens de wet gestelde voorschriften (vgl. artikel 8, tweede lid, onderdeel e). Hierbij moet blijkens artikel 34, eerste lid, onderdeel a bis, van de richtlijn onder meer worden gedacht aan de volgende voorschriften:

- de door de Europese Commissie vastgestelde duurzaamheidsrapporteringsstandaarden (zie de artikelen 3, negende lid, en artikel 4, derde lid, van dit besluit);
- het door de vennootschap of rechtspersoon uitgevoerde proces om de op grond van die duurzaamheidsrapporteringsstandaarden gerapporteerde informatie vast te stellen (zie voor dit voorschrift artikel 3, vierde lid, van het besluit);
- de naleving van het vereiste om de duurzaamheidsrapportering te markeren overeenkomstig artikel 4a van het Besluit elektronisch deponeren handelsregister; en
- de naleving van de in artikel 8 van Verordening (EU) 2020/852 (kader duurzame beleggingen) bepaalde rapporteringsvereisten (zie voor dit voorschrift artikel 5:25c, tweede lid, onderdeel c, onder 2° van de Wet op het financieel toezicht).

Het tweede lid van artikel 8 regelt verder ter implementatie van artikel 28bis, tweede lid, van de Auditrichtlijn wat de accountant in zijn assuranceverklaring over de duurzaamheidsrapportering op moet nemen. Het derde lid bepaalt ter implementatie van de lidstaatoptie van artikel 28bis, vijfde lid, van de Auditrichtlijn dat de assuranceverklaring over de

---

³⁵ Herziene standaard 3810N Assurance-opdrachten inzake duurzaamheidsverslaggeving, <https://www.nba.nl/siteassets/wet--en-regelgeving/standaarden/3810n/herzienestandaard-3810n.pdf>.

duurzaamheidsrapportering wordt opgenomen als afzonderlijk onderdeel van de accountantsverklaring bij de jaarrekening.

Artikel 9

Artikel 9 implementeert de rapportageverplichting voor grote (al dan niet beursgenoteerde) vennootschappen en kleine en middelgrote beursgenoteerde vennootschappen die dochtermaatschappijen zijn van niet onder het recht van een EU- of EER-lidstaat vallende uiteindelijke moedermaatschappijen. Hiermee is artikel 40bis, eerste lid, eerste, tweede en vijfde alinea, van de richtlijn geïmplementeerd. De dochtermaatschappij moet onder het Nederlandse recht vallen. Het gaat erom dat er inzicht wordt verkregen hoe uiteindelijke moedermaatschappijen die actief zijn in de EU of de EER omgaan met duurzaamheid. Uit artikel 40bis, eerste lid, eerste alinea, vloeit voort dat het verslag betrekking moet hebben op de totale groep van de moedermaatschappij. Dit verslag onderscheidt zich van de duurzaamheidsrapportering zoals geregeld in hoofdstuk 2 van dit besluit. Telkens wanneer er hierna in de toelichting bij de artikelen 9 tot en met 16 over een verslag gesproken wordt, wordt dit verslag inzake duurzaamheid bedoeld en niet de duurzaamheidsrapportering. Het verslag inzake duurzaamheid is op grond van artikel 40bis lid 1 van de richtlijn beperkter dan de duurzaamheidsrapportering. Het gaat bij het verslag enkel om de informatie als bedoeld in artikel 3, tweede lid, onderdelen a, subonderdelen 3° tot en met 5°, b tot en met f, en, in voorkomend geval, h van dit besluit. Het verslag betreft daarmee de impact van de onderneming op duurzaamheidskwesaties en niet de risico's op het gebied van duurzaamheidskwesaties voor de onderneming. Verder is het verslag geen onderdeel van het bestuursverslag; het betreft een afzonderlijk verslag, vergelijkbaar met het verslag inzake de winstbelasting. In het Implementatiebesluit richtlijn openbaarmaking winstbelasting zit ook een soortgelijke regeling voor bepaalde dochtermaatschappijen van buiten de EU en EER gevestigde uiteindelijke moedermaatschappijen die een verslag over de winstbelasting van het hele concern openbaar moeten maken (zie over het verslag inzake de winstbelasting nader de Implementatiewet Richtlijn openbaarmaking winstbelasting (Kamerstukken 2021/22, 36157, nr. 3).

De verplichting tot het opstellen van dit verslag is bij het bestuur van de dochtermaatschappij gelegd, in lijn met de verplichting tot het opmaken van de jaarrekening (artikelen 2:101, eerste lid, en 210, eerste lid BW). Die verplichting is in beginsel beperkt tot het openbaar maken in het handelsregister en het toegankelijk maken op de website van de informatie die door de uiteindelijke moedermaatschappij moet worden aangeleverd (zie artikel 15). De dochtermaatschappij heeft dus geen verplichting tot het opstellen van het verslag. Alleen als de moedermaatschappij de informatie weigert aan te leveren, moet de dochtermaatschappij een verslag opstellen met de informatie die zij wel voorhanden heeft (zie artikel 12). Vanwege deze afhankelijkheid van de uiteindelijke moedermaatschappij voor het aanleveren van de noodzakelijke informatie voor het verslag, is de verantwoordelijkheid van het bestuur van de dochtermaatschappij voor het uitvoeren van deze taken beperkt (zie artikel 14).

De uiteindelijke moedermaatschappij moet in de gehele EER een geconsolideerde netto-omzet van meer dan € 150 miljoen hebben (onderdeel a van artikel 9). Het bepalen van het moment waarop

de maatschappij voldoet aan dat grensbedrag gebeurt op dezelfde wijze als is geregeld in artikel 3, tiende lid, van de richtlijn en in de artikelen 2:395a-397 BW: zij valt pas onder de verplichting als zij het grensbedrag op twee opeenvolgende balansdata overschrijdt (zie ook artikel 40bis, eerste lid, vijfde alinea, van de richtlijn). Het duurzaamheidsverslag moet voor het eerst worden opgesteld over het boekjaar van de tweede balansdatum. Andersom is de verplichting niet meer van toepassing als de geconsolideerde netto-omzet van de uiteindelijke moedermaatschappij op twee opeenvolgende balansdata minder is dan € 150 miljoen. Dit voorkomt dat wanneer men rond dat grensbedrag zit, het ene jaar wel en het andere jaar niet moet rapporteren. In de definitie is de formulering gevolgd die hiervoor in het eerste lid van de artikelen 2:395a-397 BW is gebruikt: "zonder onderbreking nadien op twee opeenvolgende balansdata".

Artikel 10

Artikel 10 implementeert de rapportageverplichting uit artikel 40bis, eerste lid, derde tot en met vijfde alinea, van de richtlijn voor bijkantoren met een netto-omzet van meer dan € 40 miljoen, die zijn opgericht door een op zichzelf staande vennootschap of uiteindelijke moedermaatschappij uit derde landen. Om dezelfde reden als in de toelichting bij artikel 9 is uiteengezet voor dochtermaatschappijen, moet ook over niet in de EU of de EER gevestigde uiteindelijke moedermaatschappijen of op zichzelf staande vennootschappen die alleen via een of meer bijkantoren actief zijn op de markt in de EU of de EER, jaarlijks een verslag met de in artikel 9 toegelichte informatie betreffende duurzaamheid worden openbaar gemaakt. Dit voorkomt dat zij zich aan de rapportage kunnen onttrekken en zorgt voor een gelijk speelveld. Als de vennootschap die het bijkantoor heeft opgericht geen onderdeel is van een concern, maar wel voldoet aan de eis van een netto-omzet van meer dan € 150 miljoen in de EER, dan moet het verslag gaan over deze oprichter. Is de oprichter wel onderdeel van een groep, dan dient het verslag over die hele groep te gaan (tweede lid).

Het bijkantoor moet zich in Nederland bevinden. Zowel de vennootschap die het bijkantoor heeft opgericht als de eventuele uiteindelijke moedermaatschappij van het bijkantoor moeten buiten het recht van een van de EU- of EER-lidstaten vallen (eerste lid, onderdeel b).

Voor het bepalen van het moment waarop het bijkantoor voldoet aan de netto-omzet van meer dan € 40 miljoen – namelijk na twee opeenvolgende boekjaren (eerste lid, onderdeel a) – geldt hetzelfde als hierboven in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 9 is uitgelegd voor het grensbedrag van de netto-omzet van de uiteindelijke moedermaatschappij. De uiteindelijke moedermaatschappij van het bijkantoor moet voldoen aan het vereiste van een geconsolideerde netto-omzet van meer dan € 150 miljoen. De omvang van de groepsmaatschappij die het bijkantoor heeft opgericht, is niet relevant. Als het bijkantoor is opgericht door een op zichzelf staande vennootschap, dan moet deze laatste voldoen aan het vereiste van een netto-omzet van meer dan € 150 miljoen (eerste lid, onderdeel d). Als de uiteindelijke moedermaatschappij naast het bijkantoor ook een of meer dochtermaatschappijen (in de EU of de EER) heeft, dan ligt de rapportageverplichting bij die dochter(s) en is het bijkantoor ervan vrijgesteld (eerste lid, onderdeel c).

De verplichting betreft het openbaar maken van het verslag in het handelsregister en het toegankelijk maken ervan op de website (eerste lid, zie ook nader artikel 15). Die verplichting is bij het bijkantoor gelegd. Omdat een bijkantoor geen rechtspersoonlijkheid en daarmee ook geen formeel bestuur heeft, kan er geen taak bij het bestuur worden gelegd. In artikel 14, is de verantwoordelijkheid voor deze taak nader gespecificeerd. Het bijkantoor heeft net als de dochtermaatschappijen uit artikel 9 geen verplichting tot het opstellen van het verslag. Alleen als de uiteindelijke moedermaatschappij of de oprichter van het bijkantoor de informatie weigert aan te leveren, moet het bijkantoor een verslag opstellen met de informatie die het wel voorhanden heeft (zie artikel 12).

Artikel 11

Artikel 11 implementeert artikel 40bis, tweede lid, eerste en tweede alinea, van de richtlijn. De verslagen inzake duurzaamheid die door de dochtermaatschappij of het bijkantoor op basis van de artikelen 9 en 10 openbaar en toegankelijk moeten worden gemaakt, moeten worden opgesteld overeenkomstig standaarden die door de Europese Commissie door middel van gedelegeerde handelingen zullen worden opgesteld speciaal voor het verslag betreffende ondernemingen uit derde landen (lid 1). Omdat de informatie die in het verslag moet worden opgenomen beperkter is dan de duurzaamheidsrapportering (zie nader de toelichting bij artikel 9), moeten hiervoor aparte standaarden worden opgesteld.

Als alternatief kan de dochtermaatschappij of het bijkantoor ervoor kiezen om de duurzaamheidsverslagen op te stellen overeenkomstig de standaarden die van toepassing zijn op in de EU of de EER gevestigde ondernemingen (dit zijn de standaarden die door de Commissie op grond van artikel 29ter van de richtlijn worden opgesteld), of overeenkomstig standaarden die op grond van een uitvoeringshandeling van de Commissie gelijkwaardig worden geacht (lid 2). Deze gelijkwaardige standaarden zijn dezelfde als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel b. Op het moment van schrijven van deze toelichting, moet de Commissie nog bepalen welke (internationale) standaarden of standaarden uit derde landen als gelijkwaardig aan de Europese standaarden kunnen worden beschouwd.

Artikel 12

Artikel 12 implementeert artikel 40bis, tweede lid, derde en vierde alinea, van de richtlijn, die gaan over de wijze van informatievergaring door de dochtermaatschappijen en bijkantoren ten behoeve van de openbaarmaking van het verslag. Daarvoor moeten ze de informatie opvragen bij de buiten de EU of EER gevestigde uiteindelijke moedermaatschappij of op zichzelf staande vennootschap (eerste lid). Voor het geval de uiteindelijke moedermaatschappij of op zichzelf staande vennootschap weigert de informatie aan de dochtermaatschappij of het bijkantoor ter beschikking te stellen of indien zij niet alle informatie verstrekt, moeten de dochtermaatschappij en het bijkantoor het verslag inzake duurzaamheid opstellen met alle informatie waarover zij beschikken en die ze eventueel wel hebben gekregen. Daarnaast moeten zij een verklaring opstellen dat de uiteindelijke moedermaatschappij of de op zichzelf staande vennootschap de

nodige informatie niet beschikbaar heeft gesteld (tweede lid). Het verslag en de verklaring moeten worden openbaar gemaakt in het handelsregister en toegankelijk worden gemaakt op de website (zie ook artikel 15).

Artikel 13

Artikel 13 implementeert artikel 40bis, derde lid, van de richtlijn. Om de kwaliteit en betrouwbaarheid van het verslag te waarborgen, verplicht deze bepaling ertoe dat het verslag vergezeld gaat van een assuranceoordeel dat wordt uitgebracht door een accountant overeenkomstig artikel 8 van dit besluit of door een persoon of onderneming die uit hoofde van het nationale recht van de onderneming uit een derde land gerechtigd is een oordeel over de assurance van duurzaamheidsrapportering af te geven (eerste lid). Indien een dergelijk assuranceoordeel niet wordt verstrekt door de uiteindelijke moedermaatschappij of de op zichzelf staande vennootschap, dient de dochtermaatschappij of het bijkantoor een verklaring af te geven waaruit blijkt dat het benodigde assuranceoordeel niet beschikbaar is gesteld aan hen (tweede lid). Het assuranceoordeel en de verklaring moeten worden openbaar gemaakt in het handelsregister en toegankelijk worden gemaakt op de website (zie ook artikel 15).

Artikel 14

Artikel 14 implementeert artikel 40quater van de richtlijn en beperkt de verantwoordelijkheid van het bestuur van de dochtermaatschappij tot het naar haar beste weten en vermogen ervoor zorgen dat het verslag wordt opgesteld op een wijze die, kort gezegd, strookt met het besluit en dat het openbaar en toegankelijk wordt gemaakt. Voor bijkantoren is er, bij gebrek aan rechtspersoonlijkheid, geen bestuur om deze taak aan toe te wijzen. Daarom ligt de verantwoordelijkheid bij de personen die in de bijkantoren de openbaarmakingsformaliteiten moeten vervullen (zie artikel 41 van de Vennootschapsrechtlijn³⁶).

Artikel 15

Artikel 15 implementeert artikel 40quinquies van de richtlijn en gaat over de openbaarmaking van het verslag, het assuranceoordeel en over de eventuele verklaring over het ontbreken van medewerking aan dat verslag en dat oordeel door de uiteindelijke moedermaatschappij of de op zichzelf staande vennootschap. Er is onderscheid gemaakt tussen enerzijds de openbaarmaking van die stukken in het handelsregister en anderzijds het toegankelijk maken ervan op de website van de dochtermaatschappij of het bijkantoor. De openbaarmaking in het handelsregister (eerste lid) kan worden beschouwd als de formele openbaarmaking. Artikel 40quinquies, eerste lid, van de richtlijn verwijst daarbij naar de artikelen 14 tot en met 28 van de Vennootschapsrechtlijn. Daarin zijn de formaliteiten rond alle in het handelsregister op te nemen informatie over vennootschappen opgenomen. Het toegankelijk maken op de website van de dochtermaatschappij

---

³⁶ Richtlijn (EU) 2017/1132 van het Europees parlement en de Raad van 14 juni 2017 aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht (codificatie) (PbEU 2017 L 169)

of bijkantoor (tweede lid) is vooral bedoeld voor het grote publiek. De stukken moeten op de website gratis toegankelijk zijn in ten minste een van de officiële talen van de EU of de EER. Zowel de openbaarmaking in het handelsregister als het toegankelijk maken op de website dienen binnen twaalf maanden na afloop van het boekjaar te gebeuren (de formulering “na afloop van het boekjaar” sluit aan bij de formulering zoals die gebruikelijk is voor openbaarmakingsverplichting voor de jaarrekening in artikel 2:394, derde lid BW). Iedere belanghebbende kan de nakoming van deze verplichtingen vorderen (artikel 15, derde lid).

Artikel 16

Voor het publiek is het niet altijd zichtbaar of een dochtermaatschappij of bijkantoor onder de rapportageverplichting valt, in het bijzonder omdat de uiteindelijke moedermaatschappij of de op zichzelf staande vennootschap niet in de EU of de EER is gevestigd. Daarom is in artikel 16 bij de accountant de taak neergelegd om in zijn assuranceverklaring over de duurzaamheidsrapportering op te nemen of de desbetreffende vennootschap verplicht is een verslag openbaar te maken over de duurzaamheid als bedoeld in dit derde hoofdstuk van dit besluit en zo ja, of openbaarmaking van het verslag tezamen met het assuranceoordeel en de eventuele verklaringen is gebeurd in overeenstemming met artikel 15. Deze constatering dient dan betrekking te hebben op het boekjaar dat voorafgaat aan het boekjaar waarbij de assuranceverklaring wordt opgesteld, omdat het verslag over het boekjaar waarbij het rapport wordt opgesteld op dat moment doorgaans nog niet is openbaar gemaakt. Dit artikel geldt alleen als er een verplichting voor een accountantsonderzoek van de duurzaamheidsrapportering bestaat krachtens artikel 8 van dit besluit. Artikel 16 is in lijn met het Implementatiebesluit openbaarmaking winstbelasting. Op grond van artikel 12 van dat besluit moet de accountant signaleren of de vennootschap onder de verplichting valt om een verslag inzake de winstbelasting openbaar te maken. Ook bij dat besluit is de omvang van de moedermaatschappij die buiten de EU en EER is gevestigd bepalend voor de vraag of de dochtermaatschappij in de EU en EER een verslag inzake de winstbelasting moet opstellen en ook daar speelt dus (vergelijkbaar met dit besluit) een rol dat het voor het publiek niet altijd zichtbaar is wie onder de rapportageverplichting valt. Het ligt daarom in de rede om in dit besluit eveneens te bepalen dat de accountant moet signaleren of de vennootschap onder de verplichting valt een duurzaamheidsverslag te publiceren.

Artikel 17

Artikel 17 van het besluit bevat de ter implementatie van de artikelen 19, eerste lid, vierde alinea, en 20, eerste lid, tweede alinea, van de richtlijn wijzigingen van het Besluit inhoud bestuursverslag.³⁷ Op grond van onderdelen A en C dienen grote (al dan niet beursgenoteerde) vennootschappen en kleine en middelgrote beursgenoteerde vennootschappen in hun bestuursverslag te rapporteren over essentiële immateriële middelen. Dit artikel is overigens niet van toepassing op banken en verzekeraars die een andere rechtsvorm hebben dan een

---

³⁷ Besluit van 23 december 2004 tot vaststelling van nadere voorschriften omtrent de inhoud van het jaarverslag, Stb. 2004, 747.

vennootschap (zie artikel 1, derde lid, van de richtlijn). Het gaat bij deze verplichting om rapportage over de niet-fysieke middelen waarvan het bedrijfsmodel van de vennootschap fundamenteel afhangt en die een bron zijn voor de waardecreatie van de vennootschap. Volgens overweging 32 van de preambule van de CSRD kan onder meer gedacht worden aan rapportage over vaardigheden, competenties en ervaring van werknemers.

Deze informatie hoeft niet noodzakelijk in de duurzaamheidsrapportering worden opgenomen, maar kan ook staan in het deel van het bestuursverslag dat niet de duurzaamheidsrapportering betreft. De verplichting staat immers in artikel 19 van de richtlijn, dat voorschriften geeft omtrent de inhoud van het bestuursverslag. Om deze reden is deze rapportageverplichting geïmplementeerd in het Besluit inhoud bestuursverslag. Bepaalde informatie over immateriële middelen kan echter samenhangen met duurzaamheidskwesties en zal in dat geval zijn opgenomen in de duurzaamheidsrapportering. Er hoeft dan niet ook aandacht aan besteed te worden in het algemene deel van het bestuursverslag. Zo kan duurzaamheidsinformatie inzake sociale aspecten, zoals informatie over de vaardigheden, competenties en ervaring van werknemers, hun loyaliteit aan de vennootschap en motivatie om processen, goederen en diensten te verbeteren, ook worden beschouwd als informatie over immateriële middelen. Evenzo kan duurzaamheidsinformatie in verband met sociale of governancekwesties, waaronder informatie over de kwaliteit van de relaties van de vennootschap met haar belanghebbenden, zoals klanten, leveranciers en de gemeenschappen die de gevolgen van haar activiteiten ondervinden, ook worden beschouwd als informatie over immateriële middelen. In dergelijke gevallen waarin er geen duidelijk onderscheid te maken valt tussen informatie over immateriële middelen en informatie over duurzaamheidskwesties, kan bijvoorbeeld in de duurzaamheidsrapportering verwezen worden naar de informatie in het bestuursverslag over de immateriële middelen (vgl. de toelichting bij de artikelen 3, zevende lid, en 6, tweede lid, van dit besluit).

Onderdeel B van artikel 18 wijzigt artikel 3a van het Besluit inhoud bestuursverslag ter implementatie van artikel 20, eerste lid, tweede alinea, van de richtlijn. De eerste alinea van het eerste lid van artikel 20 van de richtlijn ziet op de eisen die aan de corporate-governanceverklaring zijn gesteld. Deze eisen zijn geïmplementeerd in het Besluit inhoud bestuursverslag. Dat geldt ook voor het gewijzigde onderdeel g) van het eerste lid van artikel 20 uit de richtlijn.³⁸ Op grond van artikel 3a onderdeel d in verbinding met artikel 2a, tweede lid, van het Besluit inhoud bestuursverslag moet in de corporate-governanceverklaring een beschrijving van het diversiteitsbeleid met betrekking tot de samenstelling van het bestuur en de raad van commissarissen worden opgenomen. Deze verplichting geldt voor grote beursgenoteerde vennootschappen (vgl. artikel 1, vierde lid, van het Besluit inhoud bestuursverslag). Het nieuwe tweede lid van artikel 3a bepaalt dat deze vennootschappen hebben voldaan aan de verplichting mededeling te doen omtrent het diversiteitsbeleid als bedoeld in artikel 3a, onderdeel d, van Besluit inhoud bestuursverslag als zij deze informatie in hun duurzaamheidsrapportering opnemen en daar in hun corporate-governanceverklaring naar verwijzen.

Artikel 18

---

³⁸ Uit met name de huidige onderdelen 2.1.5 en 2.1.6 en de toelichting daarop, van de Corporate Governance Code 2022 volgt reeds, dat in het kader van het diversiteitsbeleid met betrekking tot bestuurs- leidinggevende en toezichthoudende organen in het bestuursverslag ook over handicaps gerapporteerd moet worden.

Artikel 18 wijzigt het Besluit elektronische deponering handelsregister ter implementatie van de artikelen 29quinquies en 30, eerste lid, van de richtlijn. De bepaling introduceert een nieuw artikel 4a in dat besluit op grond waarvan de niet-beursgenoteerde vennootschappen en niet-beursgenoteerde banken en verzekeraars (ongeacht hun rechtsvorm) die een duurzaamheidsrapportering moeten opstellen uit hoofde van dit besluit, hun gehele (al dan niet geconsolideerde) bestuursverslag in een uniform elektronisch verslagleggingsformaat moeten deponeren bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel (KvK). Het gaat hier om het elektronische verslagleggingsformaat zoals bedoeld in artikel 3 van de Verordening (EU) 2019/815. Dit betekent dat het bestuursverslag in 'Extensible Hypertext Markup Language' (XHTML)-formaat moet worden opgesteld en openbaar gemaakt. In een separate wijziging van het Besluit elektronische deponering handelsregister zal geregeld worden dat het elektronisch deponeren van het bestuursverslag in dit formaat door de voornoemde vennootschappen en banken en verzekeraars via Standard Business Reporting (SBR) zal lopen.

Verder moeten de desbetreffende vennootschappen en banken en verzekeraars de duurzaamheidsinformatie digitaal markeren ('taggen'), waardoor de in het bestuursverslag op te nemen duurzaamheidsinformatie machineleesbaar wordt gemaakt, hetgeen de digitale vindbaarheid van deze informatie vergroot en het voor gebruikers van deze informatie ook eenvoudiger maakt de informatie te verwerken. Hierbij moet eveneens de informatie worden gemarkeerd die vereist wordt op grond van artikel 8 van de Taxonomieverordening (zie over deze informatie nader de toelichting bij artikel 5, derde lid). De digitale taxonomie voor duurzaamheidsrapporteringsstandaarden zal worden ontwikkeld door de Europese Commissie in de vorm van een uitvoeringshandeling. Omdat beursvennootschappen reeds op grond van Verordening (EU) 2019/815 verplicht zijn om hun bestuursverslag in het vereiste formaat te publiceren, kunnen zij in het eerste lid van deze verplichting in het Besluit elektronische deponering handelsregister worden uitgesloten. Wel geldt op basis van het voorgestelde tweede lid ook voor beursvennootschappen de verplichting om de informatie te markeren conform de daarvoor vereiste taxonomie. Dit vereiste volgt namelijk niet rechtstreeks uit Verordening (EU) 2019/815.

Het digitale verslagleggingsformat is tevens vereist voor de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering die is opgesteld door een moedermaatschappij die buiten de EU of de EER is gevestigd (zie artikel 5, derde lid, onderdeel a, van het besluit) en de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering van een dochtermaatschappij waarvan de moedermaatschappij buiten de EU en EER is gevestigd, over de andere in de EU gevestigde dochtermaatschappijen van die moedermaatschappij (zie artikel 7, tweede lid, van het besluit). Het format is niet vereist voor andere soorten documenten die in het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering zijn voorgeschreven. Het geldt bijvoorbeeld niet voor het verslag inzake duurzaamheid dat door een dochtermaatschappij of een bijkantoor moet worden openbaar gemaakt over het hele concern van de moedermaatschappij (of over de vennootschap het bijkantoor heeft opgericht en) die buiten de EU en EER is gevestigd (hoofdstuk 3 van genoemd besluit). Ook de verklaring van een dergelijke dochtermaatschappij of bijkantoor dat de moedermaatschappij niet de noodzakelijke informatie voor dat verslag heeft aangeleverd (artikelen 12, tweede lid, 13, tweede lid en 15,

eerste lid van genoemd besluit), valt niet onder het format. Ten slotte valt ook de accountantsverklaring niet onder het format.

Artikel 19

De auditcommissie vervult thans een belangrijke rol bij organisaties van openbaar belang op het terrein van het interne toezicht op de opzet en werking van het interne risicomanagementsysteem en het interne beheersingssysteem, de jaarverslaggeving en de externe accountantscontrole. Het Besluit instelling auditcommissie bevat hiervoor regels.

De aanpassingen van artikel 39, zesde lid, van de Auditrichtlijn in de CSRD leiden ertoe dat de auditcommissie de taken die zij heeft in relatie tot de financiële verslaggeving, ook dient uit te voeren in relatie tot de duurzaamheidsrapportering. Artikel 2, tweede lid, onderdelen a tot en met d, van het Besluit instelling auditcommissie is ter implementatie hiervan gewijzigd. Ten eerste gaat het om de taken die betrekking hebben op de assurance van de duurzaamheidsrapportering (onderdelen a en d). De auditcommissie dient de assurance te monitoren en het bestuur of de raad van commissarissen in kennis te stellen van de resultaten ervan. Zij dient toe te lichten op welke wijze de assurance van duurzaamheidsrapportering heeft bijgedragen aan de integriteit van de duurzaamheidsrapportering en welke rol de auditcommissie in dat proces heeft gespeeld. Ten tweede zijn er de taken met betrekking tot de duurzaamheidsrapportering zelf (onderdelen b en c). De auditcommissie heeft tot taak het proces voor duurzaamheidsrapportering, het elektronische verslagleggingsproces (artikel 18), en het proces dat de rechtspersoon uitvoert om de informatie voor de duurzaamheidsrapportering vast te stellen, te monitoren. Daarbij heeft ze de taak aanbevelingen of voorstellen te doen om de integriteit van die processen te waarborgen. Ten derde heeft ze de taak om de doeltreffendheid van de systemen inzake interne kwaliteitscontrole en risicomanagement en de interne audit te monitoren in het belang van de duurzaamheidsrapportering (onderdeel c).

Het is van belang hier op te merken dat de definitie van organisatie van openbaar belang die is gehanteerd in het Besluit instelling auditcommissie aansluit bij de definitie van organisatie van openbaar belang in de Wet toezicht accountantsorganisaties en daarmee afwijkt van de definitie van organisatie van openbaar belang die in de rest van het onderhavige besluit (en in het BW) gehanteerd is. Dat doet echter niet af aan het feit dat dergelijke organisaties alleen met de wijzigingen in artikel 19 te maken krijgen, indien zij volgens het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering (of uit hoofde van enige andere wetgeving) een duurzaamheidsrapportering moeten opstellen. Pensioenfondsen bijvoorbeeld worden in de Wet toezicht accountantsorganisaties als organisaties van openbaar belang gekwalificeerd, maar vallen niet onder de verplichting van de duurzaamheidsrapportering als zij geen vennootschap zijn in de zin van artikel 2, eerste lid (zie ook de artikelsgewijze toelichting bij artikel 1).

Verder wordt gebruikgemaakt van de lidstaatoptie die artikel 39, lid 4bis, van de Auditrichtlijn zoals gewijzigd door de CSRD, biedt voor rechtspersonen om de in dit besluit aan de auditcommissie toegekende taken met betrekking tot duurzaamheidsrapportering en de assurance van de duurzaamheidsrapportering ook in hun geheel te laten uitvoeren door een ander orgaan

dan de auditcommissie. Bij zo'n orgaan kan worden gedacht aan een *sustainability*-commissie of *corporate responsibility*-commissie. Hiervoor geldt een aantal voorwaarden die op grond van artikel 2, derde en vierde lid, van het Besluit instelling auditcommissie thans ook gelden indien een ander orgaan is aangewezen dat taken van de auditcommissie uitvoert. Zo moet in het bestuursverslag van de rechtspersoon opgave worden gedaan van het aangewezen orgaan en de samenstelling daarvan. Ook moet bij de samenstelling van dit orgaan rekening worden gehouden met de benodigde deskundigheid van de leden gezamenlijk die relevant is voor de sector waarin de rechtspersoon actief is. De meerderheid van de leden, waaronder de voorzitter, is onafhankelijk van de rechtspersoon. De voorzitter wordt benoemd door de raad van commissarissen of door de leden van het bestuur die niet belast zijn met het uitvoerend bestuur dan wel door de leden van de auditcommissie. In paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting is gemotiveerd waarom van deze optie gebruik is gemaakt.

Artikel 20

Artikel 20 betreft de aanwijzing van de boekjaren waarop het besluit van toepassing is en implementeert artikel 5, tweede lid, van de CSRD. Er is voorzien in een gefaseerde toepassing van de regels, om bepaalde vennootschappen en rechtspersonen langer de tijd te geven zich voor te bereiden op de voor hen nieuwe duurzaamheidsrapportering. Daarom zijn de eerste vennootschappen en rechtspersonen die aan het besluit moeten voldoen, degene die al eerder de niet-financiële informatie in hun bestuursverslag moesten opnemen. Voor deze grote beursgenoteerde vennootschappen met meer dan 500 werknemers en grote banken en verzekeraars (ongeacht beursnotering of rechtsvorm) met meer dan 500 werknemers is het besluit van toepassing vanaf boekjaren die starten op of na 1 januari 2024 (artikel 20, eerste lid, onderdeel a). Voor grote vennootschappen (ongeacht beursnotering) en grote banken en verzekeraars (ongeacht beursnotering en rechtsvorm) die 500 werknemers of minder hebben, geldt dat zij vanaf boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2025 (artikel 20, eerste lid, onderdeel c) hun bestuursverslag volgens de bepalingen van dit besluit moeten inrichten. Dezelfde gefaseerde inwerkingtreding voor boekjaren 2024 en 2025 geldt, kort gezegd, ook voor moedermaatschappijen die aan het hoofd staan van een grote groep met meer dan 500 werknemers respectievelijk 500 werknemers of minder (onderdelen b en d van artikel 20, eerste lid). Voor kleine en middelgrote beursgenoteerde vennootschappen en kleine en middelgrote beursgenoteerde banken en verzekeraars (ongeacht rechtsvorm) geldt dat zij vanaf boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2026 hun bestuursverslag volgens de bepalingen van dit besluit moeten inrichten (artikel 20, eerste lid, onderdeel e). Voor kleine en niet-complexe kredietinstellingen en (her)verzekeringcaptives die óf kwalificeren als groot, óf – als zij beursgenoteerd zijn – klein of middelgroot, geldt dit besluit vanaf boekjaren startend op of na 1 januari 2026 (artikel 20, eerste lid, onderdeel f). Tot slot geldt vanaf boekjaar 2028 de verplichting voor grote of beursgenoteerde dochtervennootschappen en voor bijkantoren met een netto-omzet van meer dan € 40 miljoen, om in bepaalde gevallen een separaat verslag inzake duurzaamheid te publiceren met informatie over

de hele groep van hun uiteindelijke moedermaatschappij die buiten de EU of EER is gevestigd (artikel 20, tweede lid).

Artikel 21

In het besluit staat een aantal tijdelijke regelingen, waarvan in artikel 21 is neergelegd wanneer ze vervallen. Daarbij is rekening gehouden met de omstandigheid dat rapporteringen over een bepaald boekjaar worden opgesteld binnen een jaar na de balansdatum van dat boekjaar. Het is daarom van belang dat de regeling in de wet kenbaar blijft gedurende het jaar na het laatste boekjaar waarop het betrekking heeft.

Het eerste lid regelt het vervallen van artikel 3, zesde lid, tweede volzin. Dit is de pas-toe-of-leg-uit-bepaling, die het mogelijk maakt om gedurende de eerste drie jaar waarin dit besluit van toepassing is, niet alle informatie over de waardeketen van de vennootschap of rechtspersoon in de duurzaamheidsrapportering op te nemen. Aangezien dit besluit voor de laatste groep vennootschappen van toepassing is met ingang van 1 januari 2026 (zie artikel 20, eerste lid, onderdelen e en f), kan de vrijstelling uiterlijk worden toegepast op boekjaar 2028, waarover de duurzaamheidsrapportering in 2029 wordt opgesteld. Daarom blijft deze bepaling staan tot 1 januari 2030.

Het tweede lid regelt het vervallen van artikel 4, vijfde lid. Dat artikel bevat een tijdelijke vrijstelling voor kleine en middelgrote beursgenoteerde vennootschappen en voor kleine en middelgrote beursgenoteerde banken en verzekeringsmaatschappijen (ongeacht rechtsvorm) om voor boekjaren die aanvangen vóór 1 januari 2028 een duurzaamheidsrapportering in het bestuursverslag op te nemen. Beursgenoteerde rechtspersonen hebben op grond van de Wft een boekjaar dat altijd loopt van 1 januari tot en met 31 december. De vrijstelling over het laatste boekjaar 2027 komt dan tot uitdrukking in de duurzaamheidsrapportering die in de loop van 2028 wordt opgesteld, zodat het artikel met ingang van 1 januari 2029 kan vervallen.

Het derde lid regelt het vervallen van artikel 7 dat tijdelijk de mogelijkheid geeft dat een dochtermaatschappij van een niet in de EU of EER gevestigde moedermaatschappij een geconsolideerd bestuursverslag opstelt over bepaalde in de EU en EER gevestigde dochtermaatschappijen van die moeder. Dit artikel vervalt met ingang van 6 januari 2030. Uit artikel 48decies, eerste lid, van de richtlijn volgt dat op deze bepaling een beroep kan worden gedaan tot 6 januari 2030. Zie verder de artikelsgewijze toelichting bij artikel 7 wat dit betekent voor de boekjaren waarin dergelijke verslagen kunnen worden opgesteld.

Artikel 22

Artikel 22 regelt de intrekking van het Besluit bekendmaking niet-financiële informatie. Dat besluit behelsde de implementatie van Richtlijn 2014/95/EU, die vanaf boekjaar 2017 zag op bekendmaking van niet-financiële informatie door grote beursvennootschappen, banken en verzekeraars met meer dan 500 werknemers. De bepalingen uit die richtlijn zijn door deze richtlijn geheel vervangen en uitgebreid. Om die reden kan het Besluit bekendmaking niet-financiële informatie komen te vervallen.

Artikelen 23 en 24

De artikelen 23 en 24 regelen respectievelijk de inwerkingtreding en de citeertitel van het besluit. Het besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip en kan zo nodig voor de verschillende onderdelen verschillend worden vastgesteld. Er kan worden afgeweken van de vaste verandermomenten omdat er sprake is van implementatie van een richtlijn. De CSRD moet uiterlijk 6 juli 2024 in nationale wetgeving zijn geïmplementeerd.

De Minister voor Rechtsbescherming,

Transponeringstabel

De verwijzing naar 'Besluit' in de derde kolom van deze tabel betekent een verwijzing naar het Implementatiebesluit Richtlijn duurzaamheidsrapportering, tenzij anders is aangegeven.

Bepaling Richtlijn (EU) 2022/2464 (CSRD)	Bepaling Richtlijn (EU) 2013/34 (Jaarrekeningrichtlijn)	Bepaling Besluit of andere regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Artikel 1, onderdeel 1	Artikel 1, derde lid, eerste alinea	Artikel 2, tweede lid Besluit		
	Artikel 1, derde lid, tweede alinea	Artikel 2, vierde lid Besluit	Lidstaatoptie om duurzaamheidsrapportering vrij te stellen centrale banken, postcheque- en girodiensten, de Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden NV, de NV Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij, de NV Limburgs Instituut voor Ontwikkeling en Financiering, de Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Nederland NV en kredietunies.	Vanwege de bijzondere positie van de DNB en nationale ontwikkelingsbanken wordt hier voor deze groepen gebruik van gemaakt
	Artikel 1, vierde lid	Artikel 2, derde lid Besluit		
	Artikel 1, vijfde lid	Artikelen 1, eerste lid en 10 Besluit		
Artikel 1, onderdeel 2, onder a	Artikel 2, punt 5	Artikel 1, tweede lid Besluit, voor de definitie voor netto-omzet betreffende rechtspersonen uit derde landen. Behoeft geen implementatie voor het overige. Volgt uit nationale wetgeving zowel voor de NV en BV (artikel 2:377, zesde lid, BW) als voor banken en verzekeraars (het Besluit modellen jaarrekening).		
Artikel 1, onderdeel 2, onder b	Artikel 2, punten 17 en 18	Artikel 1, eerste lid Besluit		
	Artikel 2, punt 19	Artikel 3e Besluit inhoud bestuursverslag		
	Artikel 2, punt 20	-	Betreft de lidstaatoptie om onafhankelijke verlener van assurediensten voor duurzaamheidsrapportering toe te laten	Wordt thans verkend, zie paragraaf 3.3
Artikel 1, onderdeel 3	Artikel 19, eerste lid	Artikelen 1, zesde lid, en 3e van het Besluit inhoud bestuursverslag		

Artikel 1, onderdeel 4	Artikel 19 bis, eerste lid	Artikel 2, eerste lid en artikel 3, eerste en tweede lid Besluit		
	Artikel 19 bis, tweede lid, onderdelen a tot en met h	Artikel 3, derde lid Besluit		
	Artikel 19 bis, tweede lid, slotalinea	Artikel 3, vierde en vijfde lid Besluit		
	Artikel 19 bis, derde lid, eerste alinea	Artikel 3, zesde lid Besluit		
	Artikel 19 bis, derde lid, tweede alinea	Artikelen 3, zesde lid, en 21, eerste lid Besluit		
	Artikel 19 bis, derde lid, derde alinea	Artikel 3, zevende lid Besluit		
	Artikel 19 bis, derde lid, vierde alinea	Artikel 3, achtste lid Besluit	Lidstaattoptie om bedrijven in uitzonderlijke gevallen toe te staan concurrentiegevoelige niet op te nemen in de duurzaamheidsrapportering	Voorstel om deze optie over te nemen om noodzakelijk evenwicht te waarborgen tussen het algemeen belang van duurzaamheidsrapportering en het voorkomen van ernstige schade aan de commerciële positie van de vennootschap.
	Artikel 19 bis, vierde lid	Artikel 3, negende lid Besluit		
	Artikel 19 bis, vijfde lid	Behoeft geen implementatie, volgt reeds uit nationale wetgeving, namelijk de verplichting werknemersvertegenwoordiging het bestuursverslag ter bespreking aan te bieden opgenomen in artikel 31a, tweede lid, van de Wet op de ondernemingsraden		
	Artikel 19 bis, zesde lid	Artikel 4, eerste, tweede en derde lid Besluit		
	Artikel 19 bis, zevende lid	Artikelen 4, vijfde lid en 21, tweede lid Besluit		
	Artikel 19 bis, achtste lid	Artikel 3, tiende lid en artikel 4, vierde lid Besluit		
	Artikel 19 bis, negende lid, eerste alinea	Artikel 5, eerste lid Besluit		
Artikel 19 bis, negende lid, tweede alinea, onderdelen a tot en met c	Artikel 5, tweede en derde Besluit			

	Artikel 19 bis, negende lid, derde alinea	Artikel 5, vierde lid Besluit	Optie om de vrijgestelde dochtermaatschappij te verplichten het geconsolideerde bestuursverslag respectievelijk de geconsolideerde duurzaamheidsrapportering van de moedermaatschappij te publiceren in een taal die door die lidstaat aanvaard wordt, en dat wordt voorzien in eventueel benodigde vertalingen naar die taal.	Deze optie is overgenomen door aan te sluiten bij de taaleisen van artikel 2:394, eerste lid, BW. De in dat artikel aanvaarde talen voor de jaarverslaggeving zijn het Nederlands, Duits, Engels en Frans. Dit vergroot de toegankelijkheid van de duurzaamheidsinformatie.
	Artikel 19 bis, negende lid, vierde alinea	Artikel 5, vijfde lid Besluit		
	Artikel 19 bis, negende lid, vijfde alinea	Artikel 5, achtste lid Besluit		
	Artikel 19 bis, negende lid, zesde alinea	Artikel 5, negende lid Besluit		
	Artikel 19 bis, tiende lid	Artikel 5, zevende lid Besluit		
Artikel 1, onderdeel 5, onder a	Artikel 20, eerste lid, eerste alinea, onder g	Behoeft geen implementatie, volgt reeds uit artikel 3a onder d in verbinding met artikel 2a, tweede lid van Besluit inhoud bestuursverslag		
Artikel 1, onderdeel 5, onder b	Artikel 20, eerste lid, tweede alinea	Artikel 3a, tweede lid Besluit inhoud bestuursverslag		
Artikel 1, onderdeel 6, onder a, b en c	Artikel 23, vierde lid, onderdeel b en achtste lid, onderdeel b, onder i) en iii)	Behoeft geen implementatie, volgt reeds uit artikel 2:408 BW; zie ook de artikelsgewijze toelichting bij artikel 5, derde lid, laatste alinea Besluit		
Artikel 1, onder 7	Artikel 29 bis, eerste lid	Artikel 6, eerste lid in verbinding met artikel 3, eerste en tweede lid Besluit		
	Artikel 29 bis, tweede lid	Artikel 6, eerste lid in verbinding met artikel 3, derde lid t/m vijfde lid Besluit		
	Artikel 29 bis, derde lid, eerste alinea	Artikel 6, eerste lid, in verbinding met artikel 3, zesde lid Besluit		
	Artikel 29 bis, derde lid, tweede alinea	Artikel 6, eerste lid, in verbinding met artikelen 3, zesde lid, en 21, eerste lid Besluit		

	Artikel 29 bis, derde lid, derde alinea	Artikel 6, tweede lid Besluit		
	Artikel 29 bis, derde lid, vierde alinea	Artikel 6, eerste lid, in verbinding met artikel 3, achtste lid, Besluit	Zie hierboven artikel 19 bis, derde lid, vierde alinea, voor een toelichting op deze lidstaatoptie	Zie hierboven artikel 19 bis, derde lid, vierde alinea, voor een toelichting op het gebruik van deze lidstaatoptie
	Artikel 29 bis, vierde lid, eerste alinea	Artikel 6, derde lid Besluit		
	Artikel 29 bis, vierde lid, tweede alinea	Artikel 5, zesde lid Besluit		
	Artikel 29 bis, vijfde lid	Artikel 6, eerste lid in verbinding met artikel 3, negende lid Besluit		
	Artikel 29 bis, zesde lid	Behoeft geen implementatie, zie de toelichting bij artikel 19 bis, vijfde lid hierboven		
	Artikel 29 bis, zevende lid	Artikel 6, vierde lid Besluit		
	Artikel 29 bis, achtste lid, eerste alinea	Artikel 5, eerste lid, onder c (in verbinding met onder a en b) Besluit		
	Artikel 29 bis, achtste lid, tweede alinea, onderdelen a tot en met c	Artikel 5, tweede en derde lid Besluit		
	Artikel 29 bis, achtste lid, derde alinea	Artikel 5, vierde lid Besluit	Zie hierboven artikel 19 bis, negende lid, derde alinea voor een toelichting op deze lidstaatoptie	Zie hierboven artikel 19 bis, negende lid, derde alinea voor een toelichting op het gebruik van deze lidstaatoptie
	Artikel 29 bis, achtste lid, vierde alinea	Artikel 5, vijfde lid Besluit		
	Artikel 29 bis, achtste lid, vijfde alinea	Artikel 5, achtste lid Besluit		
	Artikel 29 bis, achtste lid, zesde alinea	Artikel 5, negende lid Besluit		
	Artikel 29 bis, negende lid	Artikel 5, zevende lid Besluit		
Artikel 1, onderdeel 8	Artikelen 29 ter en quater	Behoeven geen implementatie, betreft taken voor de Europese Commissie		
Artikel 1, onderdeel 9	Artikel 29 quinquies, eerste lid	Artikel 4a, eerste lid, onder a en b, en tweede lid Besluit elektronische deponering handelsregister in samenhang met artikel 5, tiende lid, Besluit		

	Artikel 29 quinquies, tweede lid	Artikel 4a, eerste lid, onder c, en tweede lid, Besluit elektronische deponering handelsregister in samenhang met artikel 5, tiende lid, Besluit		
Artikel 1, onderdeel 10	Artikel 30 eerste lid, eerste alinea	Behoeft geen aparte implementatie. Volgt reeds uit artikelen 2:101, 210 en 394 BW en artikel 4a van het Besluit elektronisch deponeren handelsregister t.a.v. het elektronische verslagleggingsformaat.		
	Artikel 30 eerste lid, tweede alinea	Artikel 2:394 vierde lid BW samenhang met artikel 5, tiende lid, Besluit	Lidstaatoptie om ondernemingen waarop de artikelen 19bis en 29bis over duurzaamheidsrapportering van toepassing zijn te verplichten het bestuursverslag op de website openbaar te maken.	De motivering waarom deze optie is overgenomen, is opgenomen in de memorie van toelichting bij het voorstel voor de Wet implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering.
	Artikel 30 eerste lid, derde alinea	-	Deze bepaling hangt samen met de lidstaatoptie om een audit van de duurzaamheidsrapportering door een onafhankelijke verlener van assurediensten toe te staan; zie hierboven de toelichting bij artikel 2, punt 20).	Wordt thans verkend (zie paragraaf 3.3)
	Artikel 30 eerste lid, vierde en vijfde alinea	Artikel 2:394 vierde lid BW in samenhang met artikel 5, tiende lid, Besluit		
Artikel 1, onderdeel 11	Artikel 33 eerste lid	Behoeft geen aparte implementatie (volgt reeds uit de artikelen 2:101, 2:393 en 394 BW en artikel 4a uit Besluit elektronisch deponeren handelsregister)		
Artikel 1, onderdeel 12	Titel van hoofdstuk 8 van de Jaarrekeningrichtlijn	Behoeft geen implementatie (betreft de wijziging van een titel in de Jaarrekeningrichtlijn)		
Artikel 1, onderdeel 13, onderdeel a, onder (i)	Artikel 34, onderdeel a, onder (ii)	2:393, derde lid, BW		
Artikel 1, onderdeel 13, onderdeel a, onder (ii)	Artikel 34, onderdeel a bis	Artikel 8, eerste lid, en tweede lid, onder e, Besluit		

Artikel 1, onderdeel 13, onderdeel b	Artikel 34 derde lid	-	Lidstaatoptie om toe te staan dat een andere wettelijke auditor of een ander auditkantoor dan de auditor die of het kantoor dat de wettelijke controle op de jaarrekening verricht, het assuranceonderzoek bij de duurzaamheidsrapportering kan verrichten.	Wordt thans verkend, zie paragraaf 3.3
Artikel 1, onderdeel 13, onderdeel c	Artikel 34 leden 4 t/m 6	-	Betreft de lidstaatoptie om onafhankelijke verlener van assurediensten voor duurzaamheidsrapportering toe te laten	Wordt thans verkend, zie paragraaf 3.3
Artikel 1, onderdeel 14	Artikel 40 bis eerste lid, eerste en tweede alinea	Artikel 9 Besluit.		
	Artikel 40 bis eerste lid, derde en vierde alinea	Artikel 10 Besluit.		
	Artikel 40 bis eerste lid, vijfde alinea	Artikel 9, onderdeel a en artikel 10, onderdeel d Besluit		
	Artikel 40 bis eerste lid, zesde alinea	-	Lidstaatoptie om dochtervennootschappen en bijkantoren van ondernemingen uit derde landen te verplichten informatie te verstrekken over de netto-omzet die de ondernemingen uit derde landen op Nederlands grondgebied en in de Unie behaald hebben.	Voorstel om van deze optie geen gebruik te maken. In plaats daarvan wordt in lijn met het besluit implementatie richtlijn openbaarmaking winstbelasting gekozen voor een verplichting voor de accountant om te signaleren of de dochtervennootschap onder de verplichting van dit besluit valt een verslag inzake duurzaamheid te publiceren.
	Artikel 40 bis tweede lid, eerste en tweede alinea	Artikel 11 Besluit		
	Artikel 40 bis tweede lid, derde en vierde alinea	Artikel 12 Besluit		
	Artikel 40 bis derde lid	Artikel 13 Besluit		
	Artikel 40 bis vierde lid	-	Lidstaatoptie om de Commissie jaarlijks in kennis te stellen van de ondernemingen uit derde landen die zelf een duurzaamheidsverslag	Voorstel om van deze optie geen gebruik te maken, gelet op uitvoeringsgevolgen die dit zouden

			openbaar hebben gemaakt en van de gevallen waar dit duurzaamheidsverslag openbaar is gemaakt door de dochteronderneming of het bijkantoor.	meebrengen. De inrichting van een daartoe strekkend proces zou te veel vertraging opleveren voor de implementatie van de richtlijn, omdat een dergelijk systeem nog niet bestaat.
	Artikel 40 ter	Behoeft geen implementatie (betreft een taak van de Commissie)		
	Artikel 40 quater	Artikel 14 Besluit		
	Artikel 40 quinquies eerste lid	Artikel 15, eerste lid Besluit		
	Artikel 40 quinquies tweede lid	Artikel 15, tweede lid Besluit		
Artikel 1, onderdeel 15	Wijziging titel van hoofdstuk 11	Behoeft geen implementatie		
Artikel 1, onderdeel 16	Artikel 48 decies	Artikelen 7 en 21, derde lid, Besluit		
Artikel 1, onderdeel 17	Artikel 49	Behoeft geen implementatie omdat het artikel de uitoefening van aan de Europese Commissie gedelegeerde bevoegdheden betreft		
Artikelen 2 t/m 4	-	Worden geïmplementeerd in het voorstel voor de Wet implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering (zie algemeen deel van de toelichting), m.u.v. delen van artikel 3, onderdelen 15, 18 en 27 die worden geïmplementeerd in dit besluit (zie hieronder). Zie de transponeringstabel bij dat wetsvoorstel voor de wijze van implementatie.		
Artikel 3, onderdeel 15	Artikel 26bis, derde lid, tweede alinea Auditrichtlijn (RI 2006/43/EG)	Artikel 8, vierde lid Besluit		
Artikel 3, onderdeel 18	Artikel 28bis, tweede lid Auditrichtlijn (RI 2006/43/EG)	Artikel 8, tweede lid, Besluit		

Artikel 3, onderdeel 18	Artikel 26bis, vijfde lid Auditrichtlijn (RI 2006/43/EG)	Artikel 8, derde lid, Besluit	Een optie voor lidstaten om voor te schrijven dat de assuranceverklaring over de duurzaamheidsrapportering wordt opgenomen als afzonderlijk onderdeel van de accountantsverklaring.	Van deze optie wordt gebruik gemaakt omdat opname van de assuranceverklaring in de accountantsverklaring ervoor zorgt dat alle informatie omtrent de accountantscontrole en accountantsonderzoek op een plek te vinden is en als zodanig herkenbaar is.
Artikel 3, Onderdeel 27, Onderdeel a)	Artikel 39 lid 4bis Auditrichtlijn (RI 2006/43/EG)	Artikel 2 vijfde lid Besluit Instelling auditcommissie	Lidstaatoptie om audit van duurzaamheidsrapportering door bestuur/RvC of daartoe door ingesteld orgaan toe te staan.	Van deze optie wordt gebruik gemaakt om zo toe te staan dat de in dit besluit aan de auditcommissie toegekende taken met betrekking tot duurzaamheidsrapportering en de assurance van de duurzaamheidsrapportering ook in het geheel kunnen worden uitgevoerd door een andere commissie i.p.v. de auditcommissie
Artikel 3, Onderdeel 27, Onderdeel b)	Artikel 39 Auditrichtlijn (RI 2006/43/EG)	Artikel 2, tweede lid Besluit instelling auditcommissie		
Artikel 5, eerste lid	-	Behoeft uit zijn aard geen implementatie		
Artikel 5, tweede lid, eerste alinea, onderdelen a t/m c	-	Artikel 20, eerste lid Besluit		
Artikel 5, tweede lid, tweede alinea	-	Artikel 20, tweede lid Besluit		
Artikel 5, tweede lid, derde alinea, onderdelen a t/m c	-	Wordt geïmplementeerd in het voorstel voor de Wet implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering		

Artikel 5, derde en vierde lid	-	Behoeven uit hun aard geen implementatie		
Artikel 6	-	Behoeft uit zijn aard geen implementatie (evaluatiebepaling Commissie)		
Artikel 7	-	Behoeft uit zijn aard geen implementatie (inwerkingtredingsbepaling)		